

ΝΟΥΥΜΑΚ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 9 του Γενναίου 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Οικονόμου: αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 130

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Ο ΣΟΥΡΗΣ

Αγαπητέ μου Νουμά,

Μου γράβεις τή γνώμη μου για τόν Σουρή, τόρα που γιορτάζουμε ή που θά γιορτάσουμε—καλά καλά δε θυμάμαι, μα τόν ίδιο είναι—τή δέξτε, δεκατηρίδα του Ρομαίου. Νά μή σου τα μακάρι σι ξέρω για λιγάκι μαρμολό, και μέσα σου θά λες πως με φέρνει; τόρα τόν δικόν σου, ζητώντας μου να μιλήσω για τόν πιο γροστό, για τόν πιο αγαπημένον, για τόν πιο τιμημένο σήμερα, πικρόν σέ όλα τήν Ελλάδα. Δέ δυσκολεύομαι φίλε μου, διόλου, και γελάστες; Διαβάσα τόν Γράμματά, τόν ωραίο τόμο του Παλαμά, τόν μεγαλοπρεπή του τόν παιδάκι. Παιδάκι που βάζει τά γυαλιά και στους γέροντες. Κάτι λήθηρα του, που τόχω για τότις πρωτότυπα, μάς δείχνουνε πως πρέπει νά κρίνουμε τούς συγγραφιδες με τήν ιστορική μέθοδο στό χέρι, δηλαδή οργάνωντας, ψυχολογώντας τά έργα του καθενός κατά τόν καιρό που έζησε ο καθένας, κατά τούς άθροισμούς που γνώρισε και κατά τόν τρόπο που κατάλαβε ο ίδιος καιρό και συγκαιρίτες, μ' άλλα λόγια κατά τήν άτομική του ιδιοσυγκρασία. Πυλόν άμορφη μας το κατάφερε άφτό, μάς τόν κατάφερε μάλιστα πρώτος; ο Παλαμάς, που πρώτος κατάφερε θάρρος και άλλα κάμποσα. Έβλεπε καμάρι μου νά τόν κατάφερα και γώ τόρα, γιατί με τέτοια μέθοδο, ανάγκη δέν έχεις μήτε νά κατηγορήσης, μήτε νά πεινίσσης, παρά μόνο νά ξεγηθήσης. Μή νομίζης πάλι πως βάλθηκα νά καταστρώσω έδώ καμιά βαθειά φιλοσοφική μελέτη για τόν Σουρή. Άφρισε που δέν είμαι άξιος, δέν άδειάζω κιόλας. Ίσως δέ σηκώνει πολλή φιλοσοφία κ' ίδιος ο Σουρής. Μά νά μάθης και τόν κάτω τής γραφής; δέ θέλω καθόλου νά τόν πειράξω. Είναι, σάν που λένε, ο Σουρής πρόσωπο συμπαθητικό; μή βλέπης, μήτε μένα συμπάθεια για τόν Σουρή δέ μου λείπει. Βέβαια, μερικά του καμώματα δέ μου άρέσουνε, γιατί ο ποιητής πρέπει πάντα νά στέκη άψηλά; και στους δρόμους; άκόμα σάν πορπατεί, άκόμα και σάν σέρνεται στήν πίστσα με τόν όχλο, πάντα πρέπει νά ναι κάπως περήφανο τόν πορπατημά του, πάντα πρέπει κάπου στέν όμο του νά φαίνεται, τόν ούρανόποδο, τόν ούρανόμαθο τόν φτερό. Έλατε που είναι και Χιώτης ο Σουρής; άπό τή Χίο βλατούσε και ο μπικμπά; μου. Χιώτης είτανε και ο παππούς μου. Γιατί νά τόν βάζω έξωφρα μ' έναν πατριώ-

τη; Έπειτα, ο Σουρής είναι καλό παιδί, έχει άγαθή καρδιά. Ίσως άγαθή με τόν παρπαλά. Μ' έκαμε νά λυπηθώ, και ποιός ξέρει; νά μετανοιώσω για κάτι πράματα που έγραψα με ά δύο φορές, σάν έτοχε νά νικάρω τόν όνομά του—ή που έγραψα και χωρίς νά τόν κερτίσω.

Δέ θυμάσε ποτέ μαζί μου ο Σουρής. Ο άγαπητός και αγαπημένος μου φίλος, θεαστής και πιστός λιθωνιστής, Γρηγόριος Ξενopoulos, είπε μάλιστα πως άκόμα και σήμερα ο Σουρής; πρόβλημα θά με δεχότανε τίτις του—άν πάχικα, υποθήτω, και γιατί πάλι νά μήν πάω. Τελεφταία φορά που τόν είδα, στό 1895, 27 του Οκτώβρη, με κεριακή, προτού βραδυάττε, έρχόμουν άπό τόν Δροσίνι, και τόν άπάντησα δρόμο Παρθεναιωγείου, έτοιμος κιόλας νά τόν βγάλω τόν καπέλλο—τό δικό μου, έννοείται. Τόν κοίταξα στό πρόσωπο, με ο Σουρής διάθηκε άνάλφαρα, στους τοίχους κολλητά, και μήτε σήκωσε προς έμένα εκείνα τά δύο μάτια μυύρα, χωρίς καμία, που μάς τόν τραγούδησε ο ίδιος. Λές κ' έφταιγε τόν λόγο του, όχι έγώ. Τί καλός, άλήθεια ο Σουρής; Δέ με πείραξε, δέ μ' έθρισε, δέ μου ρίχτηκε στή ζωή του, δέ τι κι άν τόν έκαμα. Μπορεί όμως σ' άφτό νά μήν είχε δικιο, και άς μου δώση τήν άδειαν νά τόν τόν πώ. Στήν Άθήνα, ο κόσμος Άλλη δουλειά δέν έχει παρά νά πικνιτάνη ο Πέτρος του Παύλου και ο Παύλος του Θανάση. Τόν παρατηρήσανε, άλούσανε κιόλας πως είναι άξιοπρεπεία στήν Έβρώπη, νά μήν άπαντάνη κανείς κάθε τόσο, νά σωμαίνη. Μιμηθήκανε κ' ή έβγενεία τους τήν Έβρώπη. Μά καθώς συχνοτυχαίνει, τή μιμηθήκανε μισά. Βέβαια πως έδώ άν έξωφρα σέ βρήση κανένας μπακαλής, τόν καλύτερο είναι νά μήν τονέ τιμήσης ούτε κανέ μ' ένκ λόγο. Και στήν Ελλάδα, τί νά σάς πώ; ύπάρχουνε πολλά πρόσωπα που μου στάθηκε παντάπασι άδύνατο νά τούς άπαντήσω, άν και τόν μολογώ προσπάθησα κάποτε, άρχισα, πήρα χαρτί, πήρα πένα, κάθησα στό γραφείο μου, και τή στιγμή που βουτούσα τήν πέννα στό μελάνι, τίποτις! Λέξη δέν έβρισκα νά καταστρώσω. Συλλογιστόμουν άλλαντωνάλλωνε χωρίς μάλιστα έγώ νά φταίω. Κι άλήθεια, γιατί νά μου χαρίση ο Θ. ο Άννινος στό παλιά τά χρόνια, μια καρρικατούρα τόν Μιστριώτη; Άπό τίς πιο πετυχημένες του.

Άριστοφριματάκι. Τά γυαλιά, ή άμπρέλλα που βαστάει τόν χέρι, ή καθηγητής, τήψηλό καπέλλο, τά γενεία και πού πολύ άπ' όν ή ραχη, άχ! ή ράχη εκείνη τόν Μιστριώτη, που δείχνουνε τόν άθροιστό, που δείχνουν ένα βουνό, βουνό που τόν βλέπεις και που τόν σείσεις, γιατί νοιώθεις με φρίκη πως μέσα του τσεξέφτηκε άλλοκκίρις παχόσαρκος, μεταιώνος. Άμέ κείνα τά παντελόνια τής καρρικατούρας, τά παντελόνια τά κουρασμένα, τά ζαρωμένα, τάφανισμένα, και που άμα φτάσανε κάτω στό πόδια, πέφτουνε πλάκα πάνω στό παπούτσι; ή) Καλέ, που άπάντησε; Με πικρουνε τά γέλια. Δέν μπορώ νά γράψω γελώ Τί νά σάς κάρω; Για νά μάς παραστήσετε τήν κλασική άμορφη, έπρεπε άλήθεια νά μάς δικλέξετε άλλο πρόσωπο—κι Άλλη ψυχή. Πώς θέλετε νά πικνιτάνη και τόν Σια; Καρρικατούρα του δέν πρόφταζε ο Άννινος. Μά προσομύμαι μήπως και πρόντισε ο ίδιος. Πώς νά διαβάση κανείς τόν βιβλίον του; Πώς νά τόν ζεταξή; Έγώ δέν μπορώ, γιατί δέ βλέπω άπό τί μέρος, άπό τί κατεύθυνση, άπό τί γραμμή, άπό τί λέξη νά τόν πιάσω, για νά δείξω τήν άγλωσσολόγητη γλωσσολογία, τήν ιστορία που τής λείπει ο νοός ο ιστορικός. Ά δέν είναι καρρικατούρα, είναι για βέβαιον γελιογραφία. Άχαρο και βαρετό πράμα είναι νά γράφει κανείς και νά παντάνη σέ τέτοια έπιχειρήματα». Ωραία τόν είπε ο Σπ. Άνστασιαδάς στό Νουμά (άρ. 123, σ. 5) και με χαρά μου διάβασα τή λαμπρή του και σοφή μελέτη, όχι γιατί άξιζε άπάντηση, άνάλυση κ' έπίκριση άφτό τόν βιβλίον του Σια, μά γιατί μάς βγήκε στή δημοτική καινούριος γλωσσολόγος, και γιατί βλέπουμε πως άδύνατο κατάντησε νά σηκώνεται έξωφρα ένας όσο ικανός και άν είναι σέ Άλλους κλάδους, σέ Άλλες εργασίες, νά ξεστομίση με μίσος και με πάθος, ό τι τόν κατεβή άβάσιστο για τή γλώσσα χωρίς ένας δικός μας, άποφασιστικά και άναντίλεχτα, νά τόν μάθη πως πέρασε ο καιρός όπου μπορούσε κάθε άπροτοίμαστος, μόνο και μόνο για τόν λόγο που είναι καθηγητής, νά μιλήη για πράματα που δέν τόν ξέρει.

Σια. Σια. Σια. Τίποτις Άλλο. Άς άφήσουμε λοιπόν τίς σκιαμαχίες. Μά όλοι Σιας δέν είναι. Κάποτε βρίσκει ο κατακριτής σου, όταν έχει

1. Η καρρικατούρα, που προσπάθω νά περιγράψω, δέν είναι ή γελιογραφία που δημοσιέφτηκε στό Η ε ρ ο δ ι κ ε ν μ α ς, Α', 186. Θα είναι άνεκδοτη. Ός τόσο παρατηρώ πως Άλλο γ ε λ ο ι ο γ ρ α φ ί α και Άλλο κ α ρ ρ ι κ α τ ο υ ρ α. Η κ α ρ ρ ι κ α τ ο υ ρ α θαρρώ μόνο για πρόσωπα, ένώ ή γ ε λ ο ι ο γ ρ α φ ί α και για πράματα και για ζώα. Νά μή φτωχάινουμε τή γλώσσα μας άδικα, με τήν πρόφαση πως δέν πρέπει νά τήν πλεουτίσουμε ξ έ ν ε ς λ έ ξ ε ς.

μπορεί όμως να το πούμε γοργή ταμπέλι. Η ταμπέλια του όχλου είναι άργη κι ατέλειωτη. Για τούτο λέγεται άνεμελιά. Ο Σουρής, ως και την άνεμελιά μας τή ζουγραφίζει με πινέλλο ξέθαρο κι άλαφρό· δέν τήν παραθέθουε, δέν κατάλαβε τόν δλεθρο πού μέσα της κρύβει, δέν τή φοβάται· τήν καμαρώνει και μάλιστα τή χαίρεται. Θυμηθήτε τί λέει ο Ρωμιός του Σουρή, σά ρουφζ ακαϊμακλή καφφέ», πού άχνίζει εμπροστά του, Ποιήμ. Α. 134 - 135.

-Στόν καφφέν' άπ' έξω σάν Μπέης ξεπλωμένος, τού ήλιου τής άκτίναςι άχόρταχ ρουφζ, και 'στών έφημερίδων τά νέα βυθισμένος, κανένα δέν κυττάζω, κανένα δέν ψηφώ.

Σέ μία καρέκλα τόνα ποδάρι μου ταντόνω, τó άλλο σέ μία άλλη, κι' όλίγο παρεκεί άφνω τó καπέλλο, και άρχνω με τόνο πούς ύπουργούς; νά 'βρίζω και τήν πολιτική.

Τήν φίλη μας Ευρώπη με πέντε φακελώνω, άπάνω 'στό τραπέζι τó γρόθο μου κτυπώ...

Έχθη ο καφές μου, τά ρούχα μου λερόνω, κι' όσκις βλαστήμιας ξέρω άρχίζω νά τής πώ.

Στόν καφφετζή ξεπλώνω... φωτιά κι' έκείνος πέρνει, άμέσως ένω κάτω τού κάνω τόν μπουφέ, τόν 'βρίζω και με 'βρίζει, τόν δέρνω και με δέρνει, και τέλος... δέν πληρώνω δεκάρα 'στόν καφφέ.»

Τι νόστιμα, τί γελαστά πού μας τά ξεικονίζε! Τόσο γελαστά και τόσο νόστιμα πού δέν τó ύποψίζεσαι ο ίδιος πώς ο Ρωμιός του τó κάτω κάτω σάν τó παιδί φέρεται ή σάν τó βρόδαρο ή σάν και τούς δύο!

Άφτό θά πη νά πηγαίνω κανείς με τόν όχλο. Ένοχος ο Σουρής δέν είναι για όσα κακά, στραβά και μπόσιακι γίνονται κάθε μέρα στην Ελλάδα, δέ φταίει για τή σάχλα τή γενική, για τó μούδιασμα τής έθνικής ψυχής. Μά τά φωτογραφεί τόσο χαρούμενα και σφαιραχτά, πού ο καθένας κολακέυεται με τήν δημοφιλή τή φωτογραφία πού του παρασταίνει, και δέν τού παρασταίνει τήν αλήθεια, έπειδή πρώτος άφτός δέν τή βλέπει, έπειδή ο Σουρής είναι κείνο πού είναι, χωρίς όμως νά τó πάρη ο νους του, άπαράλλαχτα σάν τόν όχλο, πού είναι όχλος και δέν τó νοιώθει.

Τό πιό άπίστευτο, τó πιό παράξενο, τó πιό περίεργο, τó πιό κομικό, ή τά θέτε, και τó πιό τραγικό, είναι πού όσο έθνικός ποιητής κι άν προκηρύχτηκε, κι άν ψηφίστηκε, κι άν προβιβάστηκε ο Σουρής, ναι, τó πιό αξιοθζαμαστο και θά συμφωνήσετε

μας, μεν άπ' το ζήτημα, τó μοναδικό είναι πού ο Σουρής δέ διαβάζεται. Δι' διαβάζεται ο Σουρής· διαβάζεται ο Ρωμιός. Διαβάζεται ο Ρωμιός τήν ήμέρα πού βγαίνει και πού τόν αγοράζουε· τής περασμένης βδομάδας ο Ρωμιός, πάει, χάθηκε, τέλειωσε, σβήστηκε, κανείς πιά δέν τόν ξέρει. Δηλαδή, διαβάζεται ο Σουρής όπως· διαβάζεται φημεριδογράφος· δι' διαβάζεται όπως· διαβάζεται ποιητής. Μια φορά μου δηγήθηκε ο Πάλλης πώς κάποιος τού έλεγε με θυμό, δείχνοντάς του τήν 'Λιάδα, όταν τυπώθηκε τó πρώτο μέρος μεταφρασμένο — «Νά με πλερώσης, δέν τή διαβάζω.» Τέ-οιο λόγο πρέπει νάκουσε κανείς στη ζωή του, για νά είναι βέβαιος πώς; θά διαβαστή σά στερνά του. Θά διαβάζεται ο Πάλλης άκόμη και σάν ξεχαστή τόνωμα τού Σουρή. Μά τί δέν άκούσαμε όλοι μας; Κι όστόσο ποιά γλώσσα γράφεται; κι άπό τώρα, ποιά κάνει μέρα τή μέρα επαδού;—είμαστε σήμερα γιατί τούς μέτρησα, έκατόν είκοσι πού τή γράφουμε, και λογάρισα μονάχα όσους κάτι δημοσιέψανε—ποιά γλώσσα νικά, ή γλώσσα τού «Ρωμηού» ή τής Ρομιουσύνης, ή γλώσσα Σουρή ή τού λαού; Ο άγαπητός κι άγαπημένος μου φίλος, θικώτης και πιστός λιβανός, Γρηγόριος Ξενόπουλος, με τή γνωστή καλοσύνη τής καρδιάς του, κάπου έχουσε δάκρια συγκινημένος, γλυκοταραγμένος· στάποδαθά του, δάκρια χαρής, πού ο Σουρής, λέει, έχει μόνο φίλους, όχτρούς δέν έχει. Έγώ πάλε με τά μικρά μου τά λογικά, θαρρώ πώς; άφτό ίσια ίσια τού λέει, νάχη όχτρούς. Τούς φίλους, παρακαλώ, τί θά τούς κήρη; Σάν έχεις όχτρούς, τότες, ναι, κάτι σημαίνουνε οί φίλοι. Νά τó καλοστοχαστής μάλιστα, έχεις φίλους, όταν έχεις όχτρούς. Είδεμή, αληθινοί φίλοι δέν είναι. Είναι φίλοι σου ο τάδες και είναι ο δεινας. Ο Σουρής, όχτρούς γιατι νάχη; Δέν πείραξε ποτέ του κανένα. Δέ θέλω νά παραε-τάσω και νά φιλοκαλλίζω τάρθρώπινα ψυχολογικά· τó παραδέχουμι λοιπόν πώς τó νά μήν πειράζης τó γείτονά σου, θά πη πώς είσαι καλός. Η καλοσύνη όμως άπό πού πηγάζει; Υπάρχει καλοσύνη και καλοσύνη. Κάποια καλοσύνη μπορεί κάποτε νά μή βασίζεται και σέ περίσσιο θάρρος, όχι πού φοβεται κανείς, όχι πού άπό φόβο είναι καλός, μά πού δέ θέλει μεπαλάδες, κ' έτσι κατανατ ά ως κ' ή καλοσύνη συχνά ένα είδος άνεμελιά. Νομίζω πώς άλλη ύψη τής άνεμελιάς τού Σουρή θάναι και ή καλοσύνη του. «Όποιος με δύναμη δέ μισά—μισος

ένοος για τις ιδέες—άδύνατο νάγκωνη με νάναμη. Μά δύναμη ο Σουρής μήτε άγαπή μήτε μισή τίποτις. Για τούτο, φανατικούς δέν έχει, δέν έχει όχτρούς, φίλους του έχει τόν όχλο. Μά κοιτάζε τόν όχλο πώς φέρεται με τόν έαφτό του. Μήπως σήμερα θυμάται όσα είπε χτές; Γιατί λοιπόν άβριο νά ξαναδιαβάση όσα τού είπε σήμερα; ο ποιητής του; Οί γνώμες, τά αισθήματά του, σάν κυματάκια. Τό ένα σπρώχνει τάλλο, και πήχινε γύρεβε στη θάλασσα· πού και σέ ποιά θέση βρίσκεται τó κύμα τó ψεινό. Έπειτα, τέτοιοι φίλοι, καθαφτό άνάγκη δέν έχουνε νά σέ διαβάσουνε· τó ξέρουνε άπαρχής τί θά τούς πής, ίδιοι τους μέσα τους τó λένε προ-τού άνοιξης έσθ τó στόμα. Και πειδή τó διαβάζουε όπως διαβάζουε και τήν ψυχή τους, τρεχάτα, πε-ραστικά και ξώπειτσα, σέ ξεχνούνε τήν άλλη μέρα. Κι αλήθεια, χαρακτηριστικό τού όχλου τó νά ξεχνάη ως και τά ιστορικά του, ως και τή ζωή του. Νά σάς δώσουμε τήν άπόδειξη; Άς δοκιμάση λοιπόν, ός προσπαθήση όποιος θέλει άπό τούς άναγνώστες τού Ρωμηού, άπό τούς φίλους τού Σουρή, νά διαβάση τά Ποιήματά του, τ. Α', «Έλληνικόν ζήτημα, μέρος πρώτον Βερολίνον, μέρος δεύτερον Έπιστολα-εία, μέρος τρίτον Λύσις, μέρος τέταρτον Κωνη βί-βλος κ.τ.λ. Έν Αθήναις 1882.» (Οά τού ταλέ-φουνε τά μυαλά ή θάπομείνη ξερός, γιατι λέξη δέ θά καταλάβη. Για τó έθνος είτανε ή ώρα κρίσιμη και σημαντική, όταν κατόπι άπό τó ρουσοτούρκικον τόν πόλεμο, πήγανε στί Βερολίνο και δόθηκε ή μι-σοδόθηκε ή Θεσσαλία στην Ελλάδα. Μά ο Σουρής δέ βλέπει, δέ γυρέβε ποτέ του τή γενική, τή φι-λοσοφική σημασία ενός μεγάλου γεγονότου, δέ βλέ-πει δηλαδή τó μόνο πού μνήσκει, άκόμη και σάν άλυσμονηθή τó γεγονότο άφτό, παρά βλέπει πλάγι, βλέπει τάσημανα περιστατικά, βλέπει τó άνέκδοτο, βλέπει τó χωρατό τής ώρας, δηλαδή τó μόνο πού χάνεται. Βλέπει άπαράλλαχτα σάν τόν όχλο, πού δέ βλέπει και πολλά πράματα ή τουλάχιστο πού βλέ-πει τά μικρά, τάρδιάφορα, εκείνα πού νόημα έχουνε τή στιγμή πού τά βλέπεις, γιατι τότες σου προζε-νούνε κάποια έντύπωση, τά νέα τής ήμέρας, μια εί-δηση, ένα όνομα, ένα πρόσωπο. Κ' έτσι, όσο πιο γλή-γορα στόν όχλο καταστρέφεται τó μνημονικό για τά καθέκαστα πού στη στιγμή τού φανήκανε σπουδαία, τόσο πιο γλήγορα γίνεται αδιάδαστος κι ο Σουρής.

Μπορεί όμως νά ύπάρχη κι άλλος λόγος πού ο Σουρής δέ διαβάζεται, όπως άξαφνα διαβάζου-

λωνες άπό τά ζένα βάρη, άπό τά φράγκικα και άσιατικά στολίδια. Τό βράδυ βράδυ μόνο, όταν βασιλεψε ο ήλιος και έγιναν όλα λεπτότερα και περασμένα, και μαλάκωσε τó φως και μεγάλωσαν οί ίσκιος, ή κλλωνές αυτές καθάρ-ισαν μόνες τους και στέκονταν σάν άνύγλυφα μπροστά μου. Δι' μιās κύτταξα κατά τήν Άσία· είλαν άνάψει και άστραφταν όλα τά ύαλιά τής Χρυσόπολεως.

Έραγα σ' ενός τó σπίτι πού πάντα μόλις τά πιάση χαλνά τά πράγματα πού μ' άρέσουν, ξεκαπάζει σκεπα-σμένα κίλλη και τά λόγια του με κρύνουν. Μ' έκαμε και συλλογίσθηκα πρώτα έναν πού μ' άρεσε και τώρα τόν καταφρονούν όλοι, και αυτός. Έστερα με τά άνόγητα χτυ-πήματά του γκρέμισε έναν πού πίστευα πώς τά λόγια του ήταν αληθινά. Και άργότερα, στί θέατρο, πού μια έπαιξε με όλο τού κορμιού τή δύναμη τόν γυναικείο έ-ρωτα, αυτός έλεγε με ήρεμία πώς τó στόμα της είναι πολύ μεγάλο.

Έπείσαν τά μετάνοχη και τώρα χορεύουν μέσα μου χορό σατανικό, όλες ή ταρχές τής μέρας. Η μία κου-τρώντας με τήν ήλλη τήν άνάθει περισσότερο και τσού-ζουν και κούουν σά λαθωματιές και όλο ξετρελλαινούνται και ζωντανότερες γίνονται και θέλει ή κάθε μία νά γε-

μίση τόν κόσμο και τις άλλες νά τις πνίξη. Κοντεύει νά πεξη ή αύγη και νά χαράξη άλλη μέρα και έγώ μένω άγρυπνος με μια θέρμη υπεράνθρωπη, και τóτο σκληρός πού ο ύπνος δέ με πιάνει.

Πώς ξέρουν και μπερδεύουν τή ζωή οί άνθρωποι! Θά ήταν τόσο άπλή χωρίς αυτούς και τόσο βαθύτερη και τόσο πιό αληθινή! Θά ήμουν σάν τó κύμα, θά ήμουν σάν τó χορτάρι και σάν τόν άνεμο και σάν τó βράχο. Δέν είμαι άνθρωπος, άφού οί άνθρωποι δέ μ' άρέσουν. Μά ένω έ-πρεπε νά είμαι κάτι άλλο, έχω τού ανθρώπου τή μορφή και όλα τά πράγματα με άναγκάζουν νά πάγω στη θέση μου, νά κίω τόν άνθρωπο, νά ζω σάν άνθρωπος, νά είμαι άνθρωπος.

Παθαίνουμι στην Πόλι· άν και δέν ενδιαφέρει τούς άλλους, όμως παθαίνουμι· πρέπει νά έβγω άπ' αυτή τήν πυρωμένη κατάσταση και νά νοιώσω τι θέση έχω στην Πόλι... Θά ιδώ τήν Πόλι, τó πρωί, άπό τόν Άγιο Στέ-φανο.

Πρωί πρωί ήμουν εκεί και άπό τó χωριό πήγα στούς λόφους όπου έχουν χτίσει οί Ρώσοι τó μνημείο τους για τή νίκη τού 1878. Άπό κείνους τούς λόφους φαίνονται κάπου κάπου, μακριά, ύστερα άπό τά κίτρινα χωράφια,

στην καταχνιά τής ζέττης, ο τοίχος τής Πόλης, οί πύ-ργοι και μερικοί στυσμένοι μινάρδες. Άς φύγουν μίαν ώρα άρχήτερα οί Τούρκοι, γιατι δέ μπορώ νά νοιώθω άπό πάνω μου, σά Μοίρα, τή σλαυική επίδρομή. Άς πάρουν δεύτερη φορά τήν Πόλι, ός τήν πάρουν Σλαυοί, όποιος άλλος θέλη, για νά έλλη γρηγορότερα ή μέρα πού θά τήν ξαναπάρουμε μες. Γιατι θά ζήση τó Γένος ός εκείνη τήν ήμέρα. Έσως νοιώσουν τίποτε οί Έλληνες άμα καταλά-βουν πώς τήν πήραν δεύτερη φορά ξένοι. Και άν είναι ν' άποκοιμηθούν οί νυσταγμένοι, μόλις δούν στην Πόλι χρι-στιανούς, και ορθοδόξους μάλιστα, τότε ός πάγη νά πνιγή τó Γένος μας· στί νερά τής Άσπρης θάλασσας. Άρκετά ζήσαμε και άν δέν μπορούμε νά έπιθυμήσουμε τίποτε άλλο παρά μια βρωμοζωή, καλύτερα νά μήν ύπάρχουμε.

Είναι σκληρή ή ιδέα πώς χάνεται ή Πόλι, έλλά δέν με ταρίζουν βυζαντινά ζνεϊρα τόσο, όσο ή γνώσι πώς είτε έχουμε είτε δέν έχουμε τήν Πόλι, είμαστε μέτριοι, ψό-φιοι, κακομοιρασμένοι, κοιμισμένοι, και μέτριοι, μέτριοι. Η λέξεις «Νά πάρουμε τήν Πόλι» είναι σύμβολο πού δέ σημαίνει «Νά ξαναφτιάσουμε τή βυζαντινή αυτοκρατο-ρία» άλλα «Νά είμαστε δυνατοί».

Πρέπει νά νοιώθω τήν Πόλι όπως πρέπει νά νοιώθω τήν αρχαία Ελλάδα. Δέ σημαίνει πώς πρέπει νά γίνουμε αρχαίοι Έλληνες ούτε Βυζαντινοί. Σημαίνει πώς πρέπει νά ξέρω τήν περασμένη μου ζωή, νά μή λητμονώ τά πα-

ται συχνά σατυρικοί που μας μιλούνε για κάτι άγνωστα σήμερα σε μας (ιδιωτικά και ιδιαίτερα του καιρού τους, και διαβάζονται αφού πέρασε ο καιρός, όπου ή σάτυρά τους έπιανε τον τόπο της και την καταλαβαίνανε οι συγκαίριτες. 'Ο λόγος αυτός είναι τόσο τρομερός, που δισταζω να τον πω επειδή μοιάζει σαν καταδίκη του Σουρή. 'Ο Σουρή ποιητής δεν είναι. Κάνει στίχους, από ποίηση δε νοιώθει. Τους στίχους, τους κάνει με σπάνια παιδεία, με τέχνη μάλιστ'α που είναι δική του, και κάνει άπειρους, αν και όλος ο Σουρής ένας στίχος είναι, γιατί όσο κι αν αλλάζει το μέτρο του στίχου του, την ούρα δεν την αλλάζει. Μονότονος και πολύχρηστος. 'Η στίθα όμως παντού λείπει. Διάβασα ένα ένα τους έξι τόμους *Ποιήματα* που έβγαλε ως τώρα. 'Εχω στο διάστημα κάμποση ποικιλία, κι ως τόσο ος βεβαιώνω πως έργολο πράμα δεν είναι, να φτάση κανείς ως το τέλος. Και φοβόμαι μήπως πήγε ο κόπος μου του κάκου, γιατί και στους έξι τόμους την ταίρια γορβα και δεν τή βρήκα. 'Η βρήκα λίγη. Πού και πού, Μικ εικονούλα. Μικ περιγραφούλα. 'Ενα χιστημά. Μικ ιδεώτα. Μικ φωτιά. 'Ελάτε να δούμε μαζί.

'Αργυρωμέν' ή θάλασσα εδώ κι εκεί σαλεύει, που φαίνεται στα μάτια σου τήν φαιδι άργυρό. (Ποίημα, Γ', 11).

Εικονούλα. Και πολύ νοστιμη. Τήν άνταμιώ νομω κι άλλω, μα σαν ποιημένη μέσα σε κάμποσες περιτρολογίες κι άστειολογίες.

Εκ άρσωνας και έρωτα ή έρωτα κατεπάρη (1), το π'α, έφημαίετο τήν έβ'α και τή σήμα (1), κι' από γάλλωντα ούρανιν το ήως τής πανσελήνου του γαλιανού Σαρωνικού ήργύρωνε το κύμα, και ως τήν φασφισήντα του κύματος άρην άρχοντο Τρίτω κι πολλοί με άμα έλαφόν (1). Με άλλους λόγους: 'Αττική έσπέρα εφ' ένεύων, που ανακρίζων χίποσι τους ξένους δδαιπόρους φίλοι στενοί κι γίνωνται του έθνους τών 'Ελλήνων κι ύπέρ ήμ'ων διατριβής να γράσουν παρηγόρους. (Γ', 82).

Κρίμα μονάχα που ή πλοκή του στίχου, ή γλώσσα, ως και ή χρωματιή ή ο τρόπος τής εικόνας θυμίζοντε το μακαρίτη τού Σούτσο.

Πιό άδολο, πιό τρυφερόγλυκο είναι τήν κάλοθο. Κι' ούνται κι' όνειρεύονται και άνθη τή καυμία... κι' άλγω και μου φαίνεται πως έχουν και καρδιά... (ς', 120).

'Απ' όλα το πιό ποιητικό, εκείνο που δείχνει

λιά καλοπία που μόρσες να εβρη ο 'Ελληνισμός για να γίνη κράτος ανάμεσα στα κράτη, και ξανοίγοντας όσο μπορώ τήν τωρινή ζωή μου, να ξεκαθαρίζω τήν δρόμο, να εβρω τήν νέο τόπο που θα διαλέξη ο 'Ελληνισμός για να γίνη κράτος δυνατό.

Τό μεσημέρι είχα φτάσει στα τείχη απ' έξω από τήν Πόλι' ο πρώτος πύργος είναι μαρμαρίνος και πλένει τή άσπρα πόδια του γλυκά ή θάλασσα. Καλοί είναι οι Τούρκοι που άρηταν και δεν έγάλασαν τή τείχη και τους πύργους. Και δουλειφε μόνη, όσο θέλησε, ή πολυκαιρία. Πίσω προς τήν Πόλι, είναι ο μεγάλος τοίχος με τους μεγάλους τετράγωνους πύργους, ίσρια χτισμένους. Μπροστά είναι ο δεύτερος τοίχος μικρότερος με μικρότερους και πυκνότερα χτισμένους πύργους στρογγυλούς. Και πιό μπροστά είναι τή γαντάκι' ο όχος του φαίνεται σαν τρίτος τοίχος χαμηλότερος. Σε πολλά μέρη τή γαντάκι γέμισε χώμα και οι άνθρωποι έχουν φυτέψει μέσα ζωηρούς λαχανοκήπους. Στα τείχη επάνω φυτρώνουν δέντρα και χαμοκλαδα που ή ρίζες τους χώνουνται στο άσβεστο άναμεταξυ στις πέτρες, σαν να πειματώσαν να διαλύσουν και καλά τους τοίχους. Πότε θα νικήση τάχα τή βυζαντινά κάστρα ή ζωή; Προχώρησα και τήρα τήν πρώτη πόρτα, και ύστερα άλλη και ως τήν Κεράτσο κόλο έλλες πέντε' απ' αυτές

κάποια χαριτωμένη παιδική άρλιή, βρισκόται στην έξω στρόφη.

Χάσκω σαν θωρῶ
σε κλοδι χλωρῶ
φλόγο πουλάκι...
στέχω κι άπορῶ
πῶς και τή νερῶ
τρέχει μές σ' αὐλάκι (ς', 125).

Κάποτε ή φωνή του φουσκώνει. Βλέπω θυμούς γενναίους, καθώς σ' *Τού Τσίρου τή στεφανώματα*, όπου μας παρασταίνει ξεφάντωσες και χαρές και παλάτια, ενώ κάτω δένεται πεινασμένος ο λαός και πανάσταση βάζει με τή νοῦ του.

"Ω! χαίρετε τών δούλων Σκυθῶν επανασταται, γλυκειῆς έλευθερίας άκούραστοι: έρχάται

τούς λέει ο Σουρή, μα σαν ψυχρός ο στίχος του, όσο κι αν προσπαθεί να πυρώση και τή μυαλά του και τή ύφος του ξεκολλουθώντας.

'Βασίς τους κοιμημένους ξεπιάζετε χαρόλου, σεις νύκτα και ήμέρα δουλεύετε για όλους (1), πιαίτε τους ανθρώπους, τιμῆτε τους γενναίους, και τή δική σας, σίμα χαρίζει δρόμους νέους (Γ', 65-68).

Σ' ψυχρούτσικα και τούτο μάλιστ'α στη χώρα όπου ένας Σολωμο, έβγαλε με άλλη ψυχή και με άλλη λόγια τή λεπτειά.

Μιά φλόγα, μια λάψη μου φαίνεται πως ξανοίγω και στην *Κοσμογλοσιή* (Γ', 181), μ' όλα της τή χωρατά, που ως τόσο τυχαίνει να σουζήσωνε, μια λάψη ξανοίγω και σ' ένα ποίημα όπου ο Σουρής άηδιασμένος, βαζιεττιμένος, κοντά τήν άπελπισμένους με τή ιδία και τή ιδία, στο τέλος φωνάζει:

Μέσα σε τόσα λόγια και τόση σιχασιά
Θέ ήναι σιχαρία ή Κοσμογλοσιή (Α', 206).

Μου θυμίζει ένα τραγουδι του Heine, μια του στρόφη.

O dass ich grosse Laster sah!
Verbrechen blutig, colossal!
Nur diese Sattle Tugend nicht
Und zahlungsfähige Moral!

Τι διαφορά! 'Εδώ νοιώθει άνθρωπο, σατυρικό κι άφτόνε ποιητή, που άπελπισιά σωστή, γερή άπελπισιά του κατεβαίνει με τή χορτάτη άρετή του πλούσιου, με τήν ήθική τή λογαριάστρα του εμπόρου, και προτιμά αϊματα και κρίματα γιγαντένια, παρά να

τις πόρτες βγαίνουν από τήν Πόλι οι δρόμοι οι μεγάλοι προς όλα τή θέματα τής Εύρώπης. Είδα και κείνη τήν άγιασμένη πόρτα που κοντά εκεί πολέμησε κι' έπεσε ο τελευταίος Κωνσταντίνος.

'Αριστέρα ήταν ένα νεκροταφείο άπέραντο τών Τούρκων με φουντωτά, πυκνά, βαθυπράσινα κυπρίσινα. Κύτταρα πίσω και είδα χαμηλά τή θάλασσα, βαθειά μεσημεριάτικα βαμμένη, ανάμεσα στα τείχη και στα κυπαρίσινα. Κοντά στο δρόμο ήταν ένας τάφος χαμοκλαδα γεμάτος και χορτάρια σκουισμένα, και είχα γύρω κάγκελα και κυπαρίσινα' μόλις μπήκα μέσα, ξαφίστηκε και ούρλιασε ένας σκύλος άγρια' σταμάτησα, και με κατεδασμένη τήν ούρα ο σκύλος έφυγε. 'Ηταν μέσα στα χαμοκλαδα και στα χορτάρια πέντε' έξ βχιμμένες στήλες με σαρίκια, θρηίες αλλά γεμμένες λίγο από διάφορες μεριές. 'Εκει είναι θαμένος ο 'Αλήπασας από τή Τεπελένι. Πέρα πέρα περιτριγυρισμένη από τή τούρκικα άπέραντα νεκροταφεία είναι ή Ζωφοδόχο πηγή, εκεί που ζωντανέψαν τή ψήρια που τηγάνιζε ο καλόγερος στις 29 του Μαΐου του 1453, ήμέρα Τρίτη. 'Όταν γύρισα απ' αυτού ανέδηκα και περπατούσα επάνω στον τοίχο' μέσα κοιτόνταν ή Πόλι, άπέραντη, μεπερδεμένη με τή ζωή και γεμάτη σπία' απ' έξω έρημια και νεκροταφεία άπότομα κόβεται ή ζωή. 'Από μέσα οι Γύφτοι έχουν κολλήσει στους τοίχους τή σανιδένια χάρβαλά τους που τή στολίζουν τελεκεδες. 'Εβλεπα κάτι

ή ανάμεσα σε μια κοιτώνια γυρί, και... όπου προσευχόμ'α μωρίζει άκμή και τή έσοψη, τιποτένιο, χυδαίο καλό που γίνεται. Τού Σουρή τού κατέδθηκε άπλη βαριμομάρα.

Κι' οι τόσο αστρονόμοι μας λένε πως ή σφαίρα του κόσμου θα χαλάση, μα δεν χαλῆ ποτέ...

Λοιπόν, άς χαλάση, να τή δοῦμε και τούτο. Τέτοια κοσμογλοσιή όνειρέβεται.

Τού κάκου! Δεν είναι ποιητής. 'Αφτό φάνηκε νομίζω και τώρα τελεφεταία στο *Ρωμῶ*, οά σκοτώσανε τόν Παῦλο Μελά στη Μακεδονία οι Τούρκοι ή κανένας άλλος. Κάτι στίχοι που έγραφε ο Σουρής— ή κρούα *Μούσα μου* (Γ', 51), *Εμπρός, πεζοί μου στίχοι* (Β', 91)—θα τού κοδουσίσανε ξανά στο μνημονικό του, όταν έμυθε τόν τραγικό θάνατο του παλληκαριού, κι' υποθέτω πως μέσα του θα δυσχεστήθηκε τρομερά. Στο διάβολο! Να που στα καλά καθούμενα πρέπει να κάμω κι' ένα ποίημα λυρικό! Τέ-καμε. Πάχος σωστός. Και θα ιδρώσε ως που να καταφέρει τις πενήτην στροφές που τού κόστισε. Ξαναγίνεται Σουρή, άμα γλύτωση από τή λυραμό, από τήν ποίηση. Βάζει τή Φασουλῆ και τήν Περικλέτο να θρηνησουν τή Μελα. Και πως τονέ θρηνηῦνε: 'Ακούστε τή διάλογό τους, που βασταει τρεις σελίδες, πάντοτε, όμως άπ'άω στα ίδια θεμα, γιατί μήτε ο ένας μήτε ο άλλος δεν μπορούν να καταλάβουν πως άξαρνα τέτοιος λεβέντης, τέτοια νέος, από σήτη, γνωστός, τιμημένος, με όλα του, πήγε να πολεμήση στη Μακεδονία. Και τή λένε από θαυμασμό τους, από σεβας για τόν περμένο τόν άξιωματικό. Και βέβαια! Να μὴν κλαί; ένα παιδί που άντίς να ραχατέθη και να φωνάζη στους κερφενέδες επειδή ο Ρωμῶς τού Σουρή τή καταφέρει και τή δου, ραχάτι με φωνές— σιγκόθηκε στο ποδόρι, και τι θέλησε να κλαί; 'Ετσι κρίνει ο έγλος, κι' έτσι καταταίει ο βρήνος κομφαδι.

Μα τί άξίζει τώρα και τή χωρατά του Σουρή. δηλαδή τού έγλου τή χωρατά; 'Εχει τάχα δύναμη τή γέλοιο του Σουρή; 'Εχει βαθειά σημασία; 'Εχει ποίηση. Δεν πιστέβω είναι και ή σάτυρά του πεζή, Τή λείπει ο πλούτος, ή φαντασία. Συχνά μάλιστ'α κοπανίζει τή ίδια. Κάποιο δυσώνυμον άργείον (Γ', 185) κι' άλλα τέτοια, ξανάρχρονται πολλές φορές. 'Η παίρνει καμιά λέξη παράξενη που τού τή φέρνει τήν θέμα τής πολιτικῆς, λόγου χάρη, ένα σιάτους κβό (Γ', 147), σου τή λέει και σου τι

στενές αλλε: βρώμικες και ήταν μέσα σιδιαγμένες γύφτισες μειτόγυμες και γυφτόπουλα κουρευιασμένα. 'Απ' έξω από τήν τοίχο σκύλοι κοιμῶνταν στο ρίζωμα τών ρημαγμένων πύργων και άλλοι περιδιάβαζαν σαν πεινασμένοι' άλλοι έχωναν μ' άπελπισιά τή μούρη τους μες στα σκουπίδια και γύρουν φαγι, άνταμωμένοι με τή κοράκια. Κάποτε περιδιάβαζε και κανένας Γύφτος γυρεύοντας κουρέλια ή θησαυρούς. Σηκώνουνταν άγριοπερίστερα κάποτε, καθώς περνούσα. Κάργες φτερούγιζαν πολλές μαζί, φωνάζοντας πάντα. 'Από τή φορμία, τή κουρέλια και τή σκουπίδια που ούναζαν τους σκύλους και τή δονια, έβγαζε ή μεσημεριάτικη λάβρα μια βρώμα θεωρατη. 'Ο ήλιος είχα πιη τή ζουμί τών χορταριών και άφοι τ' άφησε ξεροτά έκαψε ύστερα. Κάτι κακομοιριασμένα χαμοκλαδα ξεροψήνουνταν στον ήλιο και πάντα με δρόσιζε κανένα βαθύ κυπαρίσι μέσα ή έξω από τήν τοίχο. Κατέβηκα πάλι έξω και από μια μεγάλη πόρτα μπήκα στην Πόλι. 'Απ' εκεί βγαίνει ο δρόμος που πάγει στην 'Ανδριανούπολι, και ο δρόμος αυτός μέσα στην Πόλι, τή διαπερνῆ και από τή ψήλωμα παίρνει τήν οάχες τών λόφων και πάγει κάτω. Πήγα στο Κεχριέ τζαμί, άλλοτε εκκλησία, που στον πρόναο έχουν αφήσει οι Τούρκοι τή μωταϊκά. 'Εχουν άνοιχτά χρώματα, πολλή ζωή και όχι πολύ σωστήν άνατομία. Τά άλλα ψηφιδωτά τής εκκλησίας τή χάλασαν οι Τούρκοι, αλλά ο Χοτζας λέγει πως τή χάλασε ή πυρκαϊά.

Ξαναλέει δυο θέλεις και δι' θέλεις. Κάποτε πάλι το χωράκι και άζει σά να μην υπάρχει, σά να μην έχη μοναχό του νόημα, σά να θέλη κίνημα, χρονομεία, χαμόγελο, παίξιμο του προσώπου ή από μέρος μας ή από το μέρος του ποιητή, γιά να ποσάτ' έτσι ο αναγνωστής έμεινο ποι δείχνει ο ποιητής, χωρίς να το πη ξεστέρα. Τόν ξέρουνα στην Άθήνα, ή φυσιογνωμία του γνωστή, γνωστή και τὰ γούστα του, ή ζωή του, ή άνεμελιά του γιά όλα τὰ πάντα, ο τρόπος του να κοροϊδέση και να γλεντίζη με το κορμίδεμα, ή άγάπη του γιά το φαχίτι κ ή λίγη του άρεση γιά πολέμους, πολεμικά τουρέκια, κανόνια και στρατούς. Λοιπόν όταν ο Σουρής γράζει

...θά γυρορίζετε καθώς δεν άμυδρίλλω,
τὰ χρηματικά κι έγώ φανταζόμαι κ' άσπρά, (Δ', 127).

βλέπει κανείς τή Σουρή που κοροϊδίζεται γράφοντας τή λέξη φαντάζομαι, σά να λέγε μ' ένα ύφος κωμικό-φωτισμένο πιά - βλέπει κανείς και τόν αναγνωστή που γελά με το κοροϊδισμό και που λέει τώρα κι άρτός. Ναι, φανταζόμαι Στενοί κλέους, μικρής κερίας, μικρής πύλας και χωματά, σαν παιδικά παιχνίδια και κάμποσο κούρα. Το γέλιο του Σουρή όρίζοντα δεν έχει και δι' σου ξαναφέρει. Λοιπόν το χωράκι του, αν το ξεστέρη στην ουσία του, δι' φαίνεται πρώτης τάξης, φαίνεται μάλιστα παρακκτικωής. Καλής ποιότητας δεν είναι. Μά έχει και τήν πρωτοτυπία του, γιατί διόλου δι' σκοπιζόμε να τόν άδικήσουμε τον Άθροπο. Το γέλιο, το χωράκι, ίδιο το πνεύμα του Σουρή στέκουσε στη ρίμα, να ή μαστοριά του κι άλήθεια πρέπει σ' άρτό να ρομίστη μάστορας. Σε κανείς στίχους δεν είδα ποτέ μου ρίμα τόσο άπροσρόνητα και τόσο πλούσια. Δεν του φτάνει να ριμάρουνε μαζί μόνο τονισμένα τὰ φωνήεντα με τις άκόλουθε; έννοείται συλλαβές, σαν είναι παροξύτονα, ή προπαροξύτονα, ή σαν είναι έξύτονα, μόνο τὰ τελευταία τὰ φωνήεντα. Θέλει δυο μπορεί περισσότερο να ριμάρουνε και τὰ προηγούμενα σύφωνα ή φωνήεντα, δηλαδή καρέ, σοδαρά (Γ', 192) ακήνη, φρουσκώνη, δρνέων, άνκπνέον, νέον (Ε', 13), σημιέον, ταμείον (Ε', 25), βραβεΐα, Άραβία (Ε', 25), θαρώσατε, άπολυτρώσατε (43), Ρωμαίων, θρομαίων, άννάσας, φάσανά σας (62), όπτεντότου κοντό του (68). Μεριστοφελή, ώφειεί (88) εύχαριστώ, Μεριστό (93), Ιουδαίων, σπουδαίων (107), πλέον, πκλαίων, πάλην, πάλην, μισώ, λυσοώ (111), διαρκώς, σαρκός (ΣΤ', 19), να τρώς, γιαιρός (20),

'Αλκμήνης, μένης (21), τήχουρία λαχούρια (23), λεφτό, μ' άδτό (30), πονέ, φωνή (38), βοΰν, βομβοΰν (49), άντικρού, μικρή (59), κισσούς, χρυσούς (71) νησίς, χρυσής, Όδυσοείς (72), ήδονών, τιλωνών, κομπορημονών (78), θυσσαρούς, σταυρούς (79), ξενητιά, λιτά (85), νοικοκυρά, ήλαρά (89), γεννά, περνά (95), τή γή, σιγή (103), γαΐα, σφαγέα (108), κοφφίσι, άφίσι (113), βλαστημήση, έμίσσι (144). Παρατηρήστε και τις ρίμες Άναξιμένη, σημαίνει (Ε', 13), κυνέλην, μονάχος "Ελλην Β', 77) όπου προσέχει στο σ του ξ και του ψ. Μά τόσο πολύ του γιάμισε ή ρίμα τάφτι και το μάτι, που γυρέσει τὰ διούσηχα στο σύνολο τής λέξης, άκόμη και σά δεν άποτελούνε τή ρίμα, παρά βρίσκουνται κάπου κοντά της, παράση, μαλάση (Ε', 12), πατριώτην, πρώτην (22), δουλειάς, δειντρογέλιαις (27), περιβολήση, στηλιόση (94), Μακεδόνα, αΐθωνα ΣΤ', 21), πότ' έδω, τήν αΐδω (24), κτήμη, έκείνοι (11', 68), και πιά άπάνω γιά διους χαχόλους. Κάποτε του φτάνει να είναι το ίδιο το ψφί, αν και δεν είναι ο ίδιος ήχος. φευτογέλιαι, Βαγγέλια (Ε', 8) κτλ. κτλ.

Τιμή ή ρίμα το Σουρή. Τού δίνει δικαίωμα στην ποιητική, στη φιλολογική τήν ύπόληψη του κόσμου. Μας δείχνει πως δουλέει, πώς κάτι προσπαθεί, πώς δεν καταδίζει τους στίχους του όπως τύχη. Τήν ψυχική του, τήν ήθική του τήν άνεμελιά, τήν ήλιμωσεία όταν πρόκειται γιά στίχο. Το ξέρω πώς άθροπιο και τοΰτο, δηλαδή σά γενικά ζητήματα να διαφορή κανένας, μά ή άδιαφορία του να πάθη, άμα γίνεται ζήτημα γιά το άτομικό του το σφύρο - και σφύρο μας είναι να ρτειαίνουμε καλύτερους στίχους άντις άχρημούς. Τι πειράζει; Όπως κι αν το πάρης, να που ο Άθροπος έργάζεται και πολεμά. Μπορεί πάλι να μην είναι και τόσος ο πόλεμος, γιατί κμαιά φορά ρωτώ αν το κάνει πίστηδες να βάλη τέτοις πάμπλουτες ρίμες. Ίσως του ξερέβγουνε και χωρίς να το θέλη. Συνήθισε στη ρίμα χρόνια τώρα και χρόνια, συνήθισε στο χτύπημά της, το κεράλι του κατάντησε είδος, καιμάρνα που κάθε τόσο θα σου σημάνη και μια ρίμα. Συχνά έρχεται και σαν καλαμπούρι, όπως το φέρη ο ήχος που αΐωνια τραγουδάει σά μυαλά του. Σά να γίνει ρίμα όλος ο Σουρής. Κι άλήθεια κάποτε τρομάζει, λές μήπως ή ρίμα δεν του άφησε θέση στο νου του γιά κμαιά άλλη σκέψη. Πολύ, μά πολύ περίεργο είναι που ο Σουρής με τὰ μάτια του είδε να κολου-

θήσουνε στην Ελλάδα κάμποσα σπουδαία, σημαντικά, τραγικά μάλιστα, τὰ είδε να ταράζουνα ή τουλάχιστο να συγκινήσουνε το έθνος. Γιωματή από τέτοις ή εποχή μας ρουσοτοούρκιος, Έλληνοτούρκικος πόλεμος, κρητική άφτονομεία, γλωσσικό ζήτημα, φοιτητικά γιά το Βαγγέλιο, μακεδονικά, δ τι θέλεις. Μπορεί ως τόσο να πη κανείς πώς τίποτις άπ' άφτά ο Σουρής δεν κατάλαθε. Ός ένα βαθμό πάει παρέκει άδύνατο δεν καταλαβαίνει που δεν καταλαβαίνει. Ζαλιζεται, σκοτιζεται, τὰ σασιζει, πελαγώνει να καταλάβη, δεν υπάρχει τρόπος. Μά τι να προσμένης κιόλας από έναν ποιητή που δι' σταξε, δι' φοβήθηκε να βγάλη ποίημα με τόνωμα άδον Ζουάν (Ποιήμ., Δ', 7 κι άκόλ.), που μήτε το υποψίαστηκε τί νόημα έχει ένα νόημα τέτοιο, παρά στέλνει τόν ήρωά του στη Βουλή (σ. 33); Μίλησε γιά τή Βουδδα (Ε', 49, κι άκόλ.), μίλησε γιά τή Φλουστ (Ε', 87), μς έγής ο Φασουλής φιλόσοφος (Ε', ΣΤ', 1891, 1903), κ' είναι πράματα λυπητερό να βλέπης τί λίγο φως χωρεί σ' ένα κεφάλ, άθροπιο. Πώς θέλεις ο ίδιος Άθροπος να νοιώση τί σημασία μέσα του κρύβει ένας πόλεμος, ένα κίνημα έπαναστατικό, ένα γλωσσικό ζήτημα; Το γλωσσικό το ζήτημα; Καλέ, δι' βαριέσαι; Τι θά πη και που πέφτει; Γιατί δι' μ' άφίσεις να γράφω Ρομηός, και μ' αναγκάζεις να το γράφω Ρωμός, με; Γιατί άξαφνα όρθογραφία, γραμματική, μελαζδες; Γιατί τόσες φασαρίες γιά μιή όνομαστική, γιά μιή γενική, γιά ένα ρήμα, γιά ένα ν και γιά ένα σ; Όπως λέχη, άδερφέ. Ίδεν ήθική, συνέχεια τής άρχαίας, προγονική δόξα, γιά έναν τύπο και μιή δόξα, τί πράματα είναι τούτα; Τήν ήσυχία μας. Όσο καταλάθε ο όχλος, κατάλαθε κι ο Σουρής. Μά μήπως πάσκισε ποτέ του να καταλάβη τήν ποίηση ενός Παλαμα, ενός Πάλλη, ενός Έφραλιώτη; Ίδου λοιπόν Άθροπος που έψαλε τήν εποχή του και που τήν εποχή του δεν τήν κατάλαθε. Είναι όμως γνώρισμα του ποιητή να καταλαβαίνη. Και δεν κατάλαθε ο Σουρής.

Ποιητής δι' φάνηκε μήτε σε κάτι άλλο. Άθελά του κι ο ίδιος; το μολογάει.

Τήν ύπεροφημείαν
στο διάβολο τήν στίλλω
κι' ούδεν τιμήν καμμίαν
σαν ποιητής δεν ήίλω. (Δ', 95).

Τήν άθανασία, έννοείται πώς τήν κυνηγούνα πολλοί νέοι και κάμποσοι ποιητάδες, χωρίς να τήν

Από κει φαίνεται ψηλότερα, έν άλλο τζαμί μεγάλο, μαυρισμένο από τήν πολυκαίρια και ραγισμένο από τους σεισμούς, κλειστό και με ύλια και παράθυρα πιασμένα. Παλιό σπίτια σχεδόν άκατοίκητα, παλιό δρόμοι, πιασμένοι τοίχοι, έρημιά και άνωμαλία, τέτοιο είναι το μέρος εκείνο. Πήρα ένα δρόμο κατηφορικό κοντά στον τοίχο και από μέσα, ως που έφταξα σ' ένα καλίτε άμορφο του Πορφυρογεννήτου, γέρτο βυζαντινό. Άλλο από έκκλησία μεγάλο σπίτι βυζαντινό άλλοτε δεν είδα. Για να φανή από τήν άλλη του πλευρά, πέρασα, από μιή ξύλινη σκεπαστή είσοδο, από μιή αΐλη γεμάτη ύλια πιασμένα, χώματα, σανίδια και κάρβουνα, δεξιά κοντά στα τείχη ήταν ένας φούρος πυρωμένος και έρσειαν μπουκάλες, έρχίτες που φήνονταν και έλουαν στην άνθρακιά. Άφου πέρασα τήν αΐλη είδα τήν χρυτωμένο παλάτι, όλόκληρη, σχεδόν κολημένο στο μεγάλο τοίχο. Μήε δυο πτώματα και δυο σειρές καμαρωτά παράθυρα. Το επάνω πάτωμα έφτά και το κάτω έξ. Το ίσόγειο είχε στην άρχη έξ καμαρωτά; πόρτες. Ο τοίχος ήταν στολισμένος με κεραμιδιένια σχέδια. Βυζαντινές προγυήσεις και βασιλιάδες ξύπνησαν πάλι μέσα μου. Από το δεύτερο πάτωμα έβγαίνε στην πρώτο πύργου του τοίχου μιή βασιλοπούλα και, επειδή ήταν άντηλιά πολλή, είχε άνοξεί το χέρι της, σά στήγη από πάνω άπό τὰ μάτια της και κούταζε έξω από τήν Πόλη, πέρα.

Πάλι βγήκα έξω από τὰ τείχη. Πάλι νεοσταρείο Τουρκικό με κυπαρίσσια ήταν επέναντί μου. Πάνω σε μιή πλάκα τέρου ήταν ξαπλωμένος ένας σκύλος σαν άναγλυνο Πέρασα, ήταν καταπράσινος ο τόπος από άλλα δέν-

τρ. Δεξιά είδα μιήν Άλλη θάλασσα, τόν κόλπο τόν Κεράτσιο. Οι πύργοι ήταν πολυγωνικοί και ο τοίχος μονός, τώρα, ψηλός και καλοχτισμένος πέρασα αρκετά μακριά από τους πύργους του Ίσακίου Άγγέλου και του Άνεμά επειδή άνάμεσα στο δρόμο και στον τοίχο σά κείνο το μέρος φυτρώνουν περιβόλια. Ένα δυο σπίτια ξύλινα, σαν κυφέλις γεμάτες άνθρώπους, ήταν κολημένα στον τοίχο. Και από τήν τελευταία πόρτα προτού φτάσω στη θάλασσα μπήκα πάλι στην Πόλη. Πέρασα τόν Γαλατά, τή Βλαχέρνα, τή Φανάρι, σ' ένα άτέλειτο δρόμο και τὰ πόδια μου πονούσαν. Το σώμα μου έκαίε και άέρας δι' φυσούσε.

Κούταξα όλα τὰ μαυρισμένα σπίτια γιά να ιδω αν είναι βυζαντινά και να ποτιστώ από τόν τύπο τους, άλλ' ήμουνα κατακομένος, τὰ μάτια μου πονούσαν κ' έτσουζαν και μου ήρχονταν να πίσω.

Είμαι όλος Άρηνηση στην Πόλη, και άντιλογία. Ή διήγησι των άλλων γιά τήν Πόλη μου χαρίζει χίλια δώρα και δεν τὰ δέχομαι. Ή φράσι που τήν άκούω από μικρός "Θά πάρουμε τήν Πόλη", μου λέγει ψέματα. Ή Πόλη δεν είναι ή Χαλκη, ή Πρίγκηπο, τὰ Θεραπιά, δεν είναι τὰ γλυκά νερά της Άσίας. Ή Πόλη δεν είναι οι δερβίσηδες που άλλοι γυρίζουν σά σβούρο, άλλοι ούρλιάζουν σά λύκοι. Δεν είναι οι γοτζάδες, οι χαμάληδες, οι γανούμιστες, ούτε ή πολύλογμη άνακατωσάρκα που άρρασει μερικόν ζωγράφων. Ή Πόλη δι' είναι ο Σουλτάνος, τή Ριδήξ, το προσκύνημα, και τὰ παλάτια του στο Βόσπορο, και οι θητσοροί του στο Σταμπύλια. Ούτε οι Άρ-

μίνηδες, ούτε οι Λεβαντινοί. Ή Πόλη δεν είναι Ίσως ούτε καν οι Άλληνες οι τωρινοί με το εμπόριό τους, ούτε ή Έλληνίδες που περιφέρουν τήν παχουλή του χάρη και τὰ στολίδια τους στο Σταυροδρόμο, σά θέατρα και σά καφενεία. Άκόμη λιγώτερο είναι ή Προεδεία και τή Προξενείο που έχουν μεταφερθή εκεί με άπειρη πεζότητα και γραφειοκρατική άνοστιά από τήν Ελλάδα. Ή Πόλη είναι άραγε πιά και το Οικουμενικό Πατριαρχείο; Πήγαίνα κάθε μέρα στο Φανάρι και στην Πόλη τήν καθυπό, κ' εκεί έπαιρνα δι' εύρισκα δική μου. Τήν Άγια Σοφία με το σταυρό που έκαμα, τήν έκαμα δική μου, τήν πήρα πίσω τή Μεγάλη Έκκλησία. Τις έκκλησιές, τις πέτρες και τους πύργους τὰ φήλησα, τὰ τείχη τὰ άγάπησα μέσα στο λιονόρι του μεσημεριού. Και σκληρά σκληρά στάθηκα στους ρωσικούς; τους λόφους του Άγίου Στεφάνου, εκεί που δεν είναι άλλο καλλίτερο μέρος γιά να σταθί το Γένος όλο να κούταξη τήν καμμένη Πόλη. Σκληρότατα οι Ρώσοι ξεδιέλυσαν τὰ όνειρά μου τὰ βυζαντινά και μ' έδωσαν άλύπητα με τήν τωρινή κατάντησί μου. Ή Πόλη δεν είναι ή Πόλη όπως τήν είφερα; είμαι έγώ. Δεν υπάρχει πιά ή Πόλη. Στην Πόλη, ξύπνησαν και άναψαν μέσα μου ότις ή παλιές ή ταράχες μου και άποκλήσαν και δεν άπέμεινε μέσα μου παρά ή στάχτη.

Ήμουνα κουρατισμένος και ψυχρός και κούταξα με άπανία τήν Πόλη όταν έβγαίνε το πλοίο μου από το Βόσπορο και Ίσως ήμουνα έτοιμος να θελήσω μεγάλα έργα ήλληνικά γιά τὰ έρχόμενα τὰ χρόνια.

πιάσουν ποτέ τους. Μά είναι τίμια ή πλάνη, άγιος ή πόθος, όμορφο τέλει, άκομη και σά δέν άληθέσει. Δύναμη θά δώση στον ποιητή, μπορεί και νά καλητερέψη τους στίχους του. Θαρω πώς ο Σουρής σταλούλα δέ δυσχεραίνεται, σάν τον παινούνε, οί κακές γλώσσες λένε, και σάν τονε ρεκαμάρουνε. Πώς δέν του μέλει γιά τή μεγαλύτερη ρεκάμα, τή ρεκάμα στους στερνούς ανθρώπους; Χωρατέθει τάχατις ή μήπως ίδιος του τόννοισε μέ λύπη, πώς άφου διαβή, τό ποδι του πάτημα στί έλληνικό χώμα δέ θάρση; Σε δυό πράματα χρωτάει ο ποιητής τή ζωή του, τήν τωρινή και τή μελλούμενη, χάζη σέ δυό πράματα είναι ποιητής, στις ιδέες και στή γλώσσα. Στις ιδέες είδαμε νομίζω τί άξίζει ο Σουρής; είδαμε κυλάς πώς κατόπι θά κατακτήσει δύσκολο νά διαβάζεται. Η γλώσσα του: Είπανε πώς μέ τά χωράτά, τίς άστειότητες, τή φύση και τά καλαμπούρια, ρεζιλίφε τήν καθρέβουσα κ' έτσι βοήθησε τή δημοτική δέν τό πιστέβω. Μήτε τή δημοτική βοήθησε μήτε τήν καθαρεύουσα, κι αν άλλθε.κ ρεζιλίφε τή μια, ρεζιλίφε και τήν άλλη, όπως τόφερε ή αίμα κάθε φορά. Στο βόδο: τίς ψυχές του ο Σουρής; ήσπώ γιά τήν καθρέβουσα, έκαμε στήν καθρέβουσα στίχους άντάξιους του Σούτσου. Τή δημοτική, τή φιλάει μόνο γιά λέξεις χυδαίες, τή νά μήν είτανε τάχα κ' ή καθρέβουσα του χυδαία. Λοιπόν τήν έβλεψε και άφρη. Ο Θεός νά μάς άπκλλάξη από τέτοιους φίλους. Τι θγαίνει όμως; Βγαίνει πού ο Σουρής άφρησε τά πράματα κατά πώς τά θρήκε, και όλο τό έργο του τώρα μάς έρχεται σάν άνώφελο.

Και νά δώτε μάλιστα πώς άρχισε από σήμερα νά κινείται όπως θά κινή και πιά ύστερα. Παράξιννο μοιάζει σάν τό λέμε, μά ο Σουρής πάλωσε. Είτανε καιρός σπου κανείς δέν του περιούσε νά έγάλη σότταχ γιά τήν τέχνη, γιά τήν ύπεροχή του Σουρής. Το ξέρω πώς δοξάζεται πάντοτε από τόν όγλο, γιατί στον όγλο άργούνε νά καταλάβουνε ότι κατάλαβε και προκήρυξε πρώτα μια λιγοστιά μονάχη. Μά και τά γράμματα έχουνε άριστοκρατία δική τους. Ευπισούνε κυρά οί νούδες και φωτίζονται. Στην Ελλάδα γλήγορα έννοούνε, αν και δέ φαίνεται. Οί νέοι κάθε μέρα κόσμους καινούριους χαιρετάνε. Ο ήλιος άνατέλνει. Δέν είναι κιάλας άνάγκη νάρθουνε οί νέοι, γιά νά μάς φέρουνε τή σωστή ζυγαριά; πολλοί από κείνους πού χρόνια τώρα και χρόνια διαβάζουνε ξένες φιλολογίες, πού γυμνάσσει τό νού τους και τήν πέννα τους μέ τήν κρι-

τική, πολλοί άπ' άφτους ξέρουνε περίφημα τί ζυγάζει ο Σουρής. Μή βλέπετε, σάς παρακαλώ, πού ο άγαπητός κι άγαπημένος μου φίλος, θιασώτης και πιστός λιβανιστής, Γρηγόριος Ξενόπουλος, πλέκει στεφάνια του Ρομηού. Τόν Ξενόπουλο έσείς, παιδιά μου, δέν τον καλογωρίζετε. Ο Ξενόπουλος μου κάνει κόρτε! Και μήτε τό ύποψιαστήκατε. Άμή; Κοιτάξτε τον και θά τό νοιώσετε άμέσως. Μιά γυρίζει από δω, μια γυρίζει από κεί. Τά ματάκια του μια λίμνη, ζάχαρη λιωμένη.— «Ψυχάρουλη μου!...»— Και στρίβει τό μουστάκι του.— «Γιαννίκο μου!...»— Άλλη μια ματιά.— «Κοκώνα μου!...»— Σκύβει μελαχολικά τό κεφαλάκι του, σιάζει τά μαλλάκια του.— «Ψυχάρικι!...» Και μέ κάθε του κίνημα, νά πού κ' ή πέννα του άδιάκοπα δουλεύει, νά μέ παινέση.— «Μπή μου!...»— Και πάλε στή δουλειά. Μπήκατε τώρα στο νόημα; Με τά γλυκά λόγια πού μου λέει, μέ τά χάδια του τή έρωταμένα, τί γυρεύει ο άθρωπος; Γυρεύει νά φέξη μέρα πού νά του σκαρώτω κυριακή κριτική μελέτη σάν και τούτη έδωπέρα γιά τό Σουρής.

«Πιστώ νά γίνω, μή άπορτήτε μέ άλλο τό κόρτε πού κάνει του Σουρής ο άγαπητός κι άγαπημένος μου φίλος, θιασώτης και πιστός λιβανιστής, Γρηγόριος Ξενόπουλος; Άδύνατο είναι ο Ξενόπουλος, άδύνατο είναι, ο Δροσίνης, νά μή συγκρίνανε ποτέ τους, ο ένας τή Στέλλα Βιολάντη, ο άλλος τά ποιήματά του, μέ τους στίχους του Σουρής, κι άδύνατο νά μήν είπανε, έσο τους δηλαδή, πώς τά δικά τους βαστούνε από ποίηση, τέχνη κ' ιδανικά, πού μήτε στοχάστηκε τήν ύπαρξή τους ο Σουρής. Κ' έτσι, λίγο λίγο, κυρά κυρά, τίς γωνίες, ψευριστά, γίνεται μόδα, καταντάει και φιλότιμο νά μή θαμπώνεται κανένας μέ κάτι στολιδία πού δέν είναι τής Μούσας; τά στολιδία τάληθινά. Τάφνει μάλιστα περήφανα στον όγλο, νά τά χαιρέται. Μά και μεϊς άφτό λέμε. Δέ θέλουμε νά χαλάσουμε του όγλου τό κέφι. Το κάτω κάτω, τί βγήκαμε νά πούμε, τί λόγο έχει τάρθρο μας άφτό; Μήπως γυρεύουμε νά κατεβάσουμε τό Σουρής από τόν άψηλό θρόνο τής κοινής γνώμης; Τίποτα! Γυρέβουμε μόνο και μόνο νά δείξουμε ποιού σήμερα στήν Ελλάδα είναι οί αναγνωρισμένοι, άγαπημένοι, τιμημένοι, ποιούς άκούνε και ποιού κυβερνούνε τό έθνος. Ένας άπ' άφτους, ο Σουρής. Δέν είναι ο μόνος. Η Άγγλία έχει τόν Kipling· ή Γαλλία τόν Anatole France· ή Γερμανία τό Sudermann· ή Νορβηγία τόν

«Ίπεν» ή Ίταλλα τόν Annunzio, και ή Ρωσία τόν Tolstoj. Έμεις έχουμε τό Βαλέλα, τό Σουρής, και τό Χατζηδάκη.

Τόσο ήθελα νά πώ. Τίποτις άλλο.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Καλή μου

Σ' άρέσει νά μέ ρωτάς και σέ λογής πειρασμούς νά μέ βάζης. Και μέρωτοφες τίς προάλλες κ' ήθελες νά σου πώ σάν τί να μου έκαμε βαθύτερη έντύπωση άπ' όσα διάβασα τίς μέρες τούτες. Τίς μέρες τούτες πολλά διάβασα κι άκόμα πιά πολλά ξεφύλλα, από τη μοναδική μας μετάφραση του «Άδολου λογισμού» του Κάντ ένα μέ τό ποίημα κάποιου Βασιόδη τυπωμένο μέ τόν όμοιο τίτλο άπάνου στο τριανταφυλλί του ξοθύλλο: «Μεθολογικόν ποίημα μέ γλώσσαν ιδιόφρουθον, λεπτήν γλυκεϊάν και φαντασιώδη. Ο Δράκων μέ τό τριφορούμενον αίγιμα του και τά βασιλάπουλα», αν άγαπής. Έτσι γιά νά στοχάζουμαι, κ' έτσι γιά νά διασκεδάσω. Όμως άπ' όλα αυτά μου έντυπώθηκε ξεχωριστά στο νού μου μια παράδοση από μέσ' από τό δίτομο τελευταίο έργο του σοφού καθηγητή Πολίτη. Η παράδοση γεννήθηκε στους Δελφούς, και λαμπροκοπάει όλη από φώς απολλώνιο. Σού τήν αντίγραφο δέκλινση, γιατί σέ ξέρω, πρώτ' άπ' όλα, πόσο είσαι περιεργή, κ' ύστερα πόσο είσαι ήβια νά βρισκίς και κάτι άλλο άκόμα κρυμμένο εκεί όπου έβαξε προσεχτικά τό χέρι μου και πίστεια πώς δέν έμνε τίποτε νά βρεθί.

«Ο ίερέας το ύπολλώνια». Όταν έγεννήθη ο Χριστός, ένας ιερέας του Απολλώνια έκανε θυρία παρακάτω από τό μοναστήρι τής Παναγίας, στο Λογίσι, εις τής Αιθαδίας τό δρόμο. Έξωφα παρατάει τά θυρία και γυρίζει και λέει στο λαό: «Αύτή τή στιγμή έγεννήθη υίός θεού, πού θά έχη μεγάλη έννομη σάν τόν Απολλώνια, στα ύστερα όμως ο Απολλώνιας θά τόν νικήση». Αλλά δέν άπόσσε τό λόγο, κ' έπεσε άστραπή και τόν έκαψε, και άνοιξε τό βρόχο εκεί κοντά στα δύο.

Μόνος μου τό διάβασα, μά ήθελα μαζί νά μιλήσουμε γιά τό όραίο αυτό συναξάρι. Ηθελα μαζί νά τή μετρήσουμε τά βάθια τής επαναστατικής φιλοσοφίας του, πού όλη άστραποβροντάει από τήν πίστη πρής τήν αλήθεια του άρχαίου αυτού κόσμου, κάπως διαφορετικά από τή σχολαστική μας έδω πέρα άρχαϊλατρεία, τή στενοκέφαλη και τήν αδιλοσόφητη. Και ήθελα μαζί νά μελετήσουμε τό μεγάλο μάθημα του ήρωϊσμού πού βγαίνει από τή δελφική αύτή παράδοση. «Δυό μάτια κάνουνε τό πρόσωπο» είπε ο ποιητής. Ποιός ξέρει αν οί λογισμοί οί άκέραιοι πού γραφτήκανε κάτι νά κάμουν, ποιός ξέρει άντίως και δέν πηγάζουν από τή γνώμη δ' ο ψυχών. Και ήθελα μαζί νά ξανατοχαστούμε πώς εκείνος πού φέρνει τίς ολοκαίνουργες ιδέες, σάν ένας προφήτης και σάν ένας ιερέας, τίς ιδέες

ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΜΑΙΙΚΗ ΖΩΗ

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ *

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

«Υστερ' από δεκαπέντε μέρες. Στα Σεπόλια, στο περβόλι του Αντρέα. Δέντρα, άγρια κ' ήμερα, άριοφυτεμένα, και βραγιές λουλουδόσπαριες. Ζυγώνει τό μεσημέρι. Στο πάνω μέρος του περβολίου ξεχωρίζει μέσ' απότά δέντρα ένα κομάτι άσπρο μικρού σπιτιού, ξοχικού. Ο Λάμπρος κάθεται σ' ένα πάγκο ξυλένιο κάτω από έναν πεύκο· δεξιά και ζερβά του βραγιές γιομάτες λογιό λογιό Αθημητριάτικα. Παράμερα, κατά τό σπιτάκι, μακριά από τό Λάμπρο, φαίνεται ο Κωσιτής πού κουβεντάζει μέ τόν περβολάρη. «Αμα

σηκωθεί ή σκηνή, ο Λάμπρος πού κρατάει μια φημερίδα στα χέρια του, τήν άπαρτάει χάμου, βγάξει τήν ταμπακέρα του, βγάξει και τήν πίπα του, μια πίπα μακριά, από νερασιά, περνάει ένα τοιγάρο, τάνάβει και κοιτάζοντας ψηλά, κατά τόν πεύκο, σιγολέει: Μά σ' νυσταζεις, σκιάβα τής ήδο νής... (Περνάει λίγη ώρα σηκώνεται άπάνου, βάζει τά χέρια του στις τσέπες του πανταλονιού, κάνει δυό τρία βήματα σιγαλά, στέκεται μπροστά σέ μια μικρή τρανταφυλλιά μέ κίτρινα τραντάφυλλα, και δίχως νά βγάλει τήν πίπα από τό στόμα του, λέει κάπως δυνατώτερα:)

* Αποκαιμισού! Η λύπη μου σέ εκιάζει έλεημονήτρα.
* Ω κάλπικο είδωλο όμορφιάς και ψευτοτύνης άνθος, άνοιωθη σιά μέσ' στής ψυχής διαβαίνεις τήν άγάπη.
(Περνάει πάλι λίγη ώρα και ξαναρχίζει.)
* Αποκαιμισού! ή λύπη μου σέ σιαάζει...
(Τή στιγμή εκείνη φιάνει ή Έλενίτσα, ξεσκουφωτή, μέ τά μαλλιά της ξεχτένισια, σάν από δρόμο, κι άκούει τίς τελευταίες λέξεις.)
Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (Στό Λάμπρο, πού δέν κατάλαβε τόν έρχομό της). Μοναχός σας μιλάτε, κ. Λάμπρο, ή μέ τήν τρανταφυλλιά;
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Μπα, παιδί μου!.. «Ηρθατε;

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Τώρα δά! Και μόλις φτάσαμε, πέταξα τό καπέλλο μου και ήρθα νά σάς δώ...
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (χαμογελώντας). Πρώτα μένα ζήτησης νά δεις;
Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (ντροπαλά, μέ τά μάτια κρυφωμένα κάτω). Τόν κ. Κωσιτή τόν είδαμε άπ' άνοιγαμε τήν έξώπορτα... Τώρα θάρθει και ή Χάρη... Συγγυρίζεται λίγο μέσα... Ξέρετε, τόση ώρα μέ άμάξι άνοιχτό κι ο δρόμος τών Σεπολιών γιομάτος σκόνη.
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Κ' ήρθατε όλοι;
Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Όχι! Έγώ και ή Χάρη. Οί άλλοι, ο θείος Αντρέας και ή μητέρα, θάρθουνε τό μεσημέρι... Πάνε στο μνημόσυνο του Μελά...
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σά μοναχός του). Βέβαια! Οί πεθαμένοι μέ τους πεθαμένους...
Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Τί θέλετε νά πείτε; Δέ σας νοιώθω.
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (κάθεται στον πάγκο). Τίποτα!.. Έτσι, ένας λόγος δίχως έννοια, ήρθε στα χείλια μου... Ξέρω και γώ πώς... και τότε ξεστόμισα... Και σ' γιατί δέν πήγες στο μνημόσυνο;
Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Έγώ;.. Μά δέν ξέρω! Κάποτε μάς λέγατε πώς οί Ρωμιοί ξοδιάζουμε όλο τόν ένθουσιασμό μας στις διαδηλώσεις και στα μνημόσυνα

* Η άρχή του στο 129 φύλλο του «Νουμά».

που αλλάζουν την όψη του κόσμου, εκείνος είναι ον τό λειτουργό του θελήκου θεού· πριν καλά καλά τόν άπεσώσει τό λόγο του, πέφτει άστραπή και τότε καίει. Νά τή γνώριζε τάχα τή μοίρα του ο Ιερέας του Απολλώνα; Έγώ πιστεύω πως τή γνώριζε, όταν προφήτης που είτανε, και πως όλο κι άνυπομονούσε και λαχτάριζε νάσβη τό γρηγορότερο ή ώρα ή μεγάλη τής θυσίας. Αύτός είταν άφιερωμένος από προτίτερα στους θεούς του Άδην. Κι άναγάλιαζε. Φτάνει που μία μέρα θα νικούσε ο θεός του.

Και σάθελε καίνοια να αναϊδοίμε μαζί πίσσο πίο άγνά και πίο βαθιά, πίο ζωιτανά και όραία βρισκίται ή άκαία ψυχή, όχι δε βιδλία και δε ρυνημετα, δε σοφίες και δε ρητορίες, μα μέρα στην άπλή ψυχή του λαού μας τήν άθάνατη!

Σε φίλδ Ο ΠΑΝΤΑ ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ

ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(Μετάρρασινα ήπύ τήν έκδοση του Th. Bergk «Poetae Lyrici Graeci» τού 1843).

Τάφιερώνω του ΕΡΜΟΝΑ

1.—ΤΟΥ ΑΡΧΙΔΟΧΟΥ

(Απόσπ. 25).

Ρόδ' άμορφο σπό χέρι της κρατώντας
Κ' ένα κλαράκι άπό μυριά χλωράτη
Έπαιξε ή κορπού άχομογελιώντας,
Κ' ή κόμη της σιέπαιζε όμους της και πλάτη.

(Απόσπ. 77).

Κοίτουμαι σάν νεκρός άπό τόν Έρωτα
Κακόμορος! και πόνος τρομερός
Με θέληση τόν θεόν μου διαπερνούν
Βαριά ώς τή κόκκαλό μου τή κορμί.

(Απόσπ. 94).

Άφού λαχτάρα τέτοια στην καρδιά μου
Άγάτης ουμμαζώχτη κι άπό τή στήθη
Μού πήρε δηλ τήν άδολη χαρά μου,
Στά μάτια μου πολλή θαμπάδα έχύθη.

2.—ΤΟΥ ΑΛΚΜΑΝΑ

(Απόσπ. 13).

Γλυκόλαλες, γλυκόφωνες παρθένες, δε μπορούνε
Τά γονατά μου πιά να με κρατούνε.

και δε μάς άπομνήσκει στάλα για τήν ώρα που
θά τότε χρειαστούμε. Τά λόγια σας τά θυμήθηκα
σήμερις τό πρωί κ' έτσι βρήκα πως δέν έπρεπε να
πάω...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Τέτια σέ θέλω! (με χαϊδιάρικο
πέρασμα). Τόνο φυλάξ; λοιπόν και λόγου σου τόν
ένθουσιασμό σου για τά έργα; Παιός ξέρει τί ψυχή
Μπουμπουλίνας κρύβεται σ' αυτό τό χαριτωμένο
κορμάκι!..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (σοβαρά). Η παληκαριά τής
γυναίκας δείχνεται σπό σπίτι της... Νά, που θα
πολεμήσει ή γυναίκα. Σπό σπίτι της... Νά θεμε-
λιώσει γερά τό σπίτι της... τήν οικογένεια... Τό-
λεγε κάθε φορά ο πατέρας. Για να γίνει Έθνος,
πρέπει πρώτα να φικιστεί ή κοινωνία. Κι ή κοι-
νωνία, έλεγε, άπό τήν οικογένεια θά γίνει. Έχεις
ήθικες οικογένειες; Θάχεις και καλή κοινωνία, θά-
χεις κ' Έθνος μεγάλο και τιμημένο...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Έδώ, παιδί μου! Κοντά μου!
(τήνε καθίζει κοντά του σπόν πάγκο και τις χαδεύει
πατρικά τά μαλλιά). Είσαι παιδί του πατέρα σου
εσύ. Δέν πήρες τίποτ' άπό τή μάνα σου, τήν ά-
δερφή του κύρ Αντρέα... Όχι, τίποτα! Ο μακα-
ρίτης ο πατέρας σου... άχ, ο άκριβός μου φίλος!..

Μακάρι τώρα νάμουνα κηρύλος*, που πελάει
Πά σπού κυμάτου τόν άφρό με τή θαλασσοπούλια
Χωρίς καθόλου στην καρδιά να κλή
Φόβο, τάλικοπράσινο τής άνοιξης πουλί.

3.—ΤΟΥ ΑΛΚΑΙΟΥ

(Απόσπ. 54).

ΣΤΗ ΣΑΦΩ

Παρθενικά Σαφώ, μαυρομαλλούσα,
Γλυκοχαμογελούσα,
Κάτι τό στόμα θέλει να σου πη,
Μά με κρατεί ή ντροπή.

4.—ΤΗΣ ΣΑΦΩΣ

(Απόσπ. 32).

ΣΤΟΝ ΑΛΚΑΙΟ

Άν είχες πόθο εύγενικό ή καιλό
Κ' ή γλώσσα άν δέν ανάδευε και κακό να πη,
Καθόλου δε θα... έλεγε τό στόμα σου ή ντροπή,
Μά λείπειρα θα είχαγε αυτό.

(Απόσπ. 18).

Άγνάτια, αγαπημένη, σιάσου
Και σκόρπισε τήν έμορφιά σου,
Πέχεις σπό μάτια άπάνου

(Απόσπ. 49).

Όσο κι άν είσαι φίλος μου γενναία ζήτησε πιά νά.
Δε θα βαστάξω εγώ να ζώ με τών, άφού είμαι πιά
[γρηά.

(Απόσπ. 7).

Παιδούλα ήδρα πανένουστη, που μ' άνθια χουσαφένια
Παρόμοιο έχει τό πρόσωπο, τήν πολυμαγαπημένη
Κλειδα μου· και τέρσ' ατήν εγώ δέν τήν άλλίζω
Μήτε με τή Λυδία μηδ ή κάθε μου έρωμένη.

(*) Κηρύλος είναι τό θηλυκό θαλασσοπούλι. Τό νόημα
της παρομοίωσης αυτής του Αλκμάνα μάς τό δίνει ο Άν-
τίγονος ο Κερυστιός σπό έργο του «Ιστοριών παραδόξων
Συναγωγή», όπου λέει: όταν ο Κηρύλος άπό τά γαρίματα
άρρωσθήσει και δε μπορεί πιά να πετάξη, τόν παίρνουν ά-
πάνου στά φτερά τους οι θηλυκές και τότε φέρνουν μαζί
τους.

Τέτιος είτανε. Νομίζω πως τότε ξαναβλέπω μπρο-
στά μου...

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (με βουρκωμένα τά μάτια).
Μάφης μικρούλα, δώδεκα δεκατριώ χρονώνε μο-
ναχά, μά δε θα ξεχάσω ποτέ τήν καλωσύνη του
και τά χρυσά του τά λόγια... Ο καημένος ο πα-
τέρας!..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Δέν έκλαψα, παιδί μου, μο-
ναχά τό φίλο ποδχασα, έκλαψα και κλαίω και τόν
πατριώτη τόν άληθινό. Στά έννενηντα έφτά δε σιέ-
φτηκε πως έχει κορίτσι, πως είναι νιός άκόμα, μά
άπό τούς πρώτους έτραξε σπόν πόλεμο. Η Πατρί-
δα, μουπε τή στιγμή που μάποχαιρετούσε κάτω
σπόν Περσία και που τόν έβλεπα για στερνή φορά,
ή Πατρίδα τόσα χρόνια μέθρεπε και μέφρότωνε γα-
λόνια. Νά και ή στιγμή, ή άγια στιγμή, να ξε-
πλερώσω κείνο που τής χρωστώ. Κι λάμπανε τά
μάτια του άπό άγιον ένθουσιασμό, κι άπό τόν ίδιο
ένθουσιασμό, καθώς μουπαν οι συντρόφοι του,
λάμπανε και τή στιγμή πουπερτε άπό βόλι όχτρού
σπό Μάτι, λέγοντας τόνομά σου... Τέτιους πατριώ-
τες φέρε μου να σου πώ τί γίνεται τό Ρωμαίικο.
Όχι θεσιθήρες και μνημοσυνάδες!..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (σηκώνεται κι άρχινάει να ξεφυλ-
λίξει ένα πευκόκλαδο που πέφτει πάνω άπό τόν

(Απόσπ. 91).

Μάνα γλυκιά,δέν μπορώ πιά σπόν άργαλιό να θραινώ
Άπ' έρωτα παληκαριού είμαι βαλαντωμένη,
Η Αφροδίτη τό ζητή ή χαριτωμένη.

5.—ΤΟΥ ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΥ

(Απόσπ. 42).

ΡΑΔΙΝΗ

Όμπρός,Μούσα γλυκόφωνη,τραγοῦδι έλα ν' άρχίσης·
Με λόρα έρωτευμένη,
Υμνους να διαλαλήσης
Για δυό Σαμιώτικα παιδιά,που ή άγάπη τά ποθαίνει*

6.—ΤΟΥ ΗΒΥΚΟΥ

(Απόσπ. 1).

Τήν άνοιξη κ' οι κωδωνές, που τις ποτίζουν
Τών ποταμών τά ρέματα
Σιδν κήπο τόν άνέγγιχτο κι άπό κορίτσι, άνθίζουν·
Τήν άνοιξη τά φλόγατα και τό μπουμπούκι σιάζει,
Που άξάνει κάτω άπ' τά Ισκιερά άμπειλόφυλλα.
Όμως για μένα ούτε σιγγήν ο Έρωτας δε συχάζει,
Γιατί σάν θραυκός βοριάς άπ' άστραπή άναμένος
Κι άπό τήν Κύπριδα ξεπολούμένος
Με τρέλλες άργιες, σκοτεινές, τρομαχτικές, βασιλ
Άπό παιδί μουίχει πληγώσει τήν καρδιά.

(Απόσπ. 2).

Κάτου άπ' ήλ οδονογάλαζα ματέφυλλα και πάι
Κουτάζοντάς με ο Έρωτας με μάτια λερωμένα,
Με μίρια ξεγελάσματα σής Κύπριδας τά δίχτυα
Με ρίχνει τό σφιχτοπεριλεγμένα.

Σάν πέφτει άπάνου μου μ' όρμην άληθινά τόν τρέμω
Ό; τρέμει ζευένο άλογο, που νικητής έβγήκε,
Μά τόρα σπό γεράματα με τό γοργό τάρμαξι
Σ' άλλον άγώνα στατικά του κηίκε.

Άλιέάντρεα

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΡΙΑΝΣ

(*) Μετάρρατα με τό στίχον αυτόν τό άερατόν Σα-
μίων περι πάθωνα του Στησίχορου για να δώτω με δυό
λόγια όλο άπάνου-κάτου τό κύριο νόημα της «Ραδινής»
που μονάχα οι δυό πρώτοι στίχοι της σώθηκαν. Μερικά
λόγια για τήν ύπόθεση της «Ραδινής» μάς λέει ο Στράβω-
νας Βιβλ. VIII, 347.

πάγκο). Μή μου τά λέτε... Σπαραίζει ή ψυχή μου
κ. Λάμπρο!

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Νά καμαρώνεις, παιδί μου,
πύχες τέτοιο πατέρα. Άγιοι μπορούν έτσι να κα-
μαρώνουν. Έλα δώ... Κάθισε!.. Νά μου πεις,
τήν έλάθεις όμως... Ηθελε κ' ή θειά σου, ή Χάρη,
πάει σπό μνημόσυνο;

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (ξανακάθεται). Στην αρχή σά
νάθελε. Ο θεός Αντρέας τής έλεγε πως θάναι κό-
σμος και κόσμος, κι άρχίνησε να τοιμάζεται. Υ-
στερα όμως, έτσι άπότομα άλλαξε γνώμη και τού
είπε: «Μνημόσυνα! μνημόσυνα! Τί μάς χρειάζουν-
ται; Μπορείς και σ' να κάνεις κείνο πουάκανε ο Με-
λάς; Νά, τό μνημόσυνο που ταιριάζει σπό παλη-
κάρ!..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (άδιάφορα). Μπα, ή θειά σου τά
είπε αυτά; Στά νεύρα της θάτανε κάλι...

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Καθόλου! Τά είπε ήσυχα, έτσι
σά να τά πιστευσ μάλιστα.

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Σά να τά πιστευσ!.. Και γώ
σά να μη τό πιστεύω πως τά πιστευσ...

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Είπε σπό θειά: «Πήγαινε σ' ο
με τήν άδερφή σου σπό μνημόσυνο και γώ θά τρα-
βήξω με τήν Έλενίτσα στή ζωή!.. Θά πάμε σπό
περβόλι! Κι ο θεός, που δέν τής χαλνάει ποτέ τό

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό Δρ. 10
20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΕΤΑΙ: Στα κίβρια της Ελευθερίας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τηλεγραφικού (Οφθαλματρείου), Σταθμού Οπινείου Σιδηροδρόμου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Σαρρή (Πλατεία Στουρνάρα, Ξεφάρεια), στο βιβλιοπωλείο «Εστία» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά και είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΟ ΧΟΡΟ

του Πλαταιού, τον πρωτοχρονιάτικο, δεν έληξε ο Θεοτοκικός, λέγε, για να δείξουνε έτσι πως είναι δυσαρεστημένοι με το Παλάτι. Δεν έληξε και μερικοί ανώτεροι αξιωματικοί, μα δεν τους παρεξηγεί κανένας: αφού κάθε ώρα το κοπανούμε πως έχουμε στρατό μονάχα για χορούς και για κηδείες, δικαιωμά τους είναι να μη πάνε, αφού μάλιστα είχαν λόγο πουδαίωτο πως άδικηθήκανε στους ελευταίους προβασμούς.

Οι Θεοτοκικοί όμως: "Α, έδω αλλάζει το πράμα. Είναι σοβαρό, σοβαρώτατο. Και καθόλου παράδοξο, εσείς από το πρώτο αυτό λιανοτούφεκο νάκούσουμε μεθαύριο πως ο Κόντες αγόρασε από το Έβρουπάζαρο τον κόκκινο παλιόσκουφο του Ντεληγιάννη και πως ο κ. Λεβίδης θα μās παρουσιασεί στις εκλογές αντιδυναστικός και ριζοσπάτης, καθώς πρώτα.

Η πολιτική αυτή μασκαράτα δεν πρόχει ούτε

μέρα να λείπει από τον τόπο μας. "Όσα από την Αρχή—Δημοκρατικοί, μέσα στην Αρχή—αυλονόλακες. Κ' έτσι ο κόκκινος σκούφος που πουλιέται στους Έβρουλους μόλις ο γερο Μπεχλιβάνης άνεβεί στο Παλάτι να θροιστεί, αγοράζεται άμέσως από τον Κόντε τον άρειμάνιο. Πάρ' τον ένα δηλαδή χτύπα τον άλλο. "Η σωσιότερα, πάρε και τους δυο και χτύπα τους στο κεφάλι μας!

Μας άζειει σ' άλληθια αυτή η τιμωρία, να δυνούμαστε με κολοκυθοκέφελα, αφού τα μασκαροκαμώματά τους καθόμαστε και τα σχολιάζουμε, αντί να κλείνουμε το στόμα και νάνοίγουμε πλατιά τις άπαλάμες μας.

"Ο Κόντες δυσαρεστημένος με το Παλάτι σήμερα! Ούτε νάναγουλιάσει κανένας δεν άζειει σαν τάνουαι. "Ο Κόντες που σ' όλη την ύπουργία του δεν έβγαλε ούτε σιγμή από το κεφάλι του τον κουδουνάτο σκούφο του Ρυολέτου, να σου λέει τώρα πως έχει παράτομο με την Αδέλη! Τέτοιους χοιρούς χωριάδες, μα την άλληθια, δεν τους περιμέναμε.

Φανταζόμαστε τώρα τα γέλια που θάκανε η Α. Μ. αν παρατήρησε την άπουσία των Θεοτοκικών από το χορό. "Ο Βασιλιάς μας γελάει, λέγε, πολύ με τα τέμια κηνώματα των πολιτικών μας. Κακό αυτό, γιατί έφραζε να θυμώνα και ήνο. Κι αν θυμώνα κ' έλεγε αήθιο στον Θεοτόκη και μεθαύριο στο Ντεληγιάννη, "δεν μισρώ να σάς δώσω Υπουργείο αφού είσατε αντιβασιλικοί," θα βλέπαμε άμέσως και τους δυο αιδούς καταγκιζήδες να φρονιμέψουν κι ο σκούφος ο δημοκρατικός θάμενε για χοήνια και κηρούς άπουήθιος στο Έβρουπάζαρο.

ΛΟΓΙΑ

που είπωθήκανε την παρασμένη βδομάδα:

"Ο Βασιλιάς:
— Έπιθυμώ να τηρηθεί τάξη μεγάλη στις εκλογές.

"Ο Ντεληγιάννης:
— "Όσο γι' αυτό, Μεγαλειότατε, μείνετε ή συχος. "Η Κυβέρνηση θα βάλει τα δυνατά της ούτε μύτη να μην άνοιξει!

Λόγια που θα είπωθούνε μια δυο μέρες ύστερ' από τις εκλογές.

"Ο Βασιλιάς:
— Κύριε πρωθυπουργέ; τί μου τάζατε;

— Δε φταίει ή Κυβέρνηση, Μεγαλειότατε, αν σκοτωθήκανε και έκατό και πληγωθήκανε χίλιοι εκλογείς. "Η Κυβέρνηση με τα όργανά της έφύλαξε την τάξη και μοναχά τα όργανα των όργάνων της έδειξαν κάπως περισσότερο ένθουσιασμό για την νίκη του έθνικου κόμματος. Εύτυχώ, οι περισσότεροι σκο-

τωμένοι και λαθωμένοι είναι από τάνάθετα, τ' άντεθν ο κόμμα.

ΣΟΒΑΡΩΤΑΤΟ

τι Υπουργικό συμβούλιο της παρασμένης Δευτέρας. Τρεις τέσσερις ώρες βιάστηκε και οι Υπουργοί μας ούτε για Μακεδονία ούτε για χρωκοπία, ούτε για την κακή τους μέρα συλλογιστήκανε.

Έχανε σπουδαιότερη δουλιά και καθός, μα βεβιωώτανε οι έργμερίδες, λήθηκε πια το συμβούλιο αυτό το μεγάλο ένθικό ζήτημα πουους θα χρίσει ή Κυβέρνηση ύποψηρίου της και πουους κατακτάρας θα ύποστηρίξει στις εκλογές.

"Αν τα παίρνετε αυτά για τυκοφαντίες;—γιατί δύσκολο να τα πιστέψι κανένας γι' άλληθια! — πάρε τις έργμερίδες της παρασμένης Τρίτης και θα τα διαβάσετε.

Συνηθισμένα πράματα, γι' αυτά δά κ' οι έργμερίδες τήναφέρνευα δίχως σήλια.

ΔΥΟ

ευέλπιδες δείρνε αλύπητα κάποια καθηγητή τους. Για να φτάσουνε στο σημείο αυτό, πάλι να παί πως ο καθηγητής κάποια όρκια άδικία θάκανε που δεν έξεπλενότανε παρά με ζύλο.

"Αυτό κι ο Υπουργός αφού τιμωρήσει τους ευέλπιδες για τη διαγωγή τους, καλά θάκανε να ζήταζε μήπως κι ο δάσκαλος έρταιζε τόσο πολύ που να μην μπορεί πια να κρατήσει τη θέση του.

"Αν θέλουμε νάμιαστε δίκαιοι, έτσι πρέπει να σκεφτόμαστε κ' έτσι πρέπει και ή Πολιτεία να ενεργεί. Μοναχά με την τιμωρία των παιδιών δε γίνεται τίποτα. "Ο δάσκαλος, μένοντας άτιμώρητος, θα ξάδιαντραπεί περισσότερο, θα ξανακάνει τα ίδια και θα ξανατρώει ζύλο με κ' έγινε ή κακή άρχή.

Κ' έπειτα συλλογιστείτε και τάλλο, πως ο δάσκαλος έρηξε πέντ' έξη κομπουριές στον άγέρα για να ροθήσει τους ευέλπιδες. Δάσκαλος λοιπόν που πάλι να παραδώται μωθημα, άρκατωμένος με κομπουριές, ταιριάζει να τρώει και ζύλο και με φορη.

ΒΓΗΚΕ

σε βιβλίο ο «Προμηθέας» του Αισχύλου μεταφρασμένος από τον κ. Χρ. Βαρλέτη. Για να κριθεί ή άξια μιας τέτοιας μεγάλης δουλιάς χρειαζέται μελέτη οκ-

χατήρι, τήνε φίλησε κ' έφυγε με τη μητέρα. Και να δείτε κ. Λάμπρο, σ' όδονε το δρόμο με λόγου σας είχε να κάνει...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (χαμογελώντας). Με μένα; Και γιατί;

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μάλιστα, με λόγου σας!.. Μου πύρε ταυτιά μου!.. Ξέρετε, από κεινο τό δειλινό που ρήξατε τη γλάστρα από το παράθυρο, δε ξαναπατήσατε σπίτι, πάνε δυο βδομάδες τώρα, κ' ή Χάρη που να το περιμένει πως θάρθειτε σήμερα. Μ' αφού σούγραφε πως θάρθει, τής έλεγα. Κ' έκείνη χαμογελώντας: Δεν τότε ξέρετε, μούλεγε. Καλός άνθρωπος, μα λίγο παράξενος, πεισματάρης. Έγραψε πως θάρθει, μα ποιός ξέρει αν το πρωί δεν αλλάξει γνώμη;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Έτσι αί; Παράξενος... Πεισματάρης... Πόσο μ' έννοιουσε ή κατημένη!..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μα τί έχετε;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Τι νάχουμε; Τίποτα! Τι μπορούμε νάχουμε... και μάλιστα αφού βρίσκουμε δώ; (σηκώνεται, κάνει δυο τρία βήματα, έπειτα στένεται και κοιτάζει καταπάνω, κατά το μέρος του Κωστή). Μπα! ο Κωστής! Τόση ώρα με τον περβολάκη!.. τί να λένε;

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (σηκώνεται κι αυτή και βλέπει κατά το μέρος του Κωστή). "Ο κ. Κωστής;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Να τότε φωνάξω;

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (άδιάφορα τάχα). "Α θέλετε!

Μα γιατί να του χαλάσουμε τη συντροφιά του..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σά να τήνε μαλώνει τάχα). "Ελα, έλα! όχι πονηριές!.. Την άλληθια!..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (υποταλά). Μα τί; Σας όρκίζουμκι..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (διανοήφοντας). Σούτ, τρελλοκόριτσο... Μην όρκίζεσαι ψέματα... Τό ξέρω...

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μα, κ. Λάμπρο..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σοβαρά). "Έννοια σου, παιδί μου, και δεν έπεσεσ όσω... "Άνθρωπος με χαρακτήρα, με ζωή... Μα και κεινος ο μπερμπάντης..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (με λαχτάρα). Κ' εκείνος;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Χμ! κ' εκείνος βέβαια. Σήμερα το πρωί, πουρχόμαστε δώ με τα πόδια, κάτι μου είπε... Και σήμερα, κι άλλοτες, και πολλές φορές... πολλές!..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Για μένα;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. "Όχι! Για την κυρά Δενίτσα..

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μα σε μένα ποτίς δεν είπε λέξη... Πάντα σοβαρός μπροστά μου..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Δεν είπε λέξη!.. Για φωντάσου!

Και σε μένα είπε τόσες λέξεις που τότε βαρήθηκα! Κόι στα ύστερα, κυρά μου, ο Κωστής, μάθε το, δεν ξέρει λόγια... Μια φορά θα σου μιλήσει, την ώρα που θα σου πει — και ή ώρα αυτή, δε θάρηται, πιστεφέ με! — "Φεύγω ύστερις από 'να μήνα για τις 'Ιντίες. "Α μάγαπες, 'Ελενίτσα, έλα μαζί μου!"

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ (πικραμένα). Για τις 'Ιντίες; "Αλλόμονο! Μα ή μητέρα δε θα το θελήσει... Ούτε ο θεός ο 'Αντρέας!.. Κάθε φορά το λένε πως θα με δώσουνε σ'άνθρωπο που να μένει δώ, για να μέχουμε κοντά τους... "Η μητέρα νάκούσει για 'Ιντίες;... Μα κι ο θεός; Θα χαλάσουνε τον κόσμο...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Οι ζωντανόι με τους ζωντανούς, κι όχι με τους πεθαμένους... Για Παρθενώνα σε πήρανε και σένα και θέλουνε να μη σε χάσουν από τα μάτια τους; Οι ψέφοι!.. "Ας έθει ή ώρα και παύς τους ρωτάει!.. Είμαι γώ έδω, μη σε νοιάζει. Στα ύστερα κι ο Κωστής; δεν άκούει από τέτια. Δε ζητάει τίποτα: το παίρνει με το χέρι του. Ξέρε το.

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Δεν το κρύβω. Μα πάω όπου θελήσει ο άνθρωπος που θα κυβερνάει τη ζωή μου. "Ακόμα και τόσο μακριά...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Πουθενά δεν είναι μακριά σε

... και συγγραφέα προσηγορικών, επί-
 της λείπει, με το πρωτότυπο, και μαζί άποψη όσον
 την μεταφραση δίν άδιάσπαστο να καλοκαθάρίσουμε.
 Μά και τ' άπλο διάβασμα δίχως πόσο συνειδητά
 δούλεψε ο μεταφραστής και πόσο πάσιες να φυλά-
 ξει κάποια γνωρίσματα του άθάνατου έργου.

Άπό τά μέρη τής μεταφρασης που μάς άρέσανε
 περισσότερο είναι και τά περιήφανα λόγια που λέει ο
 Προμηθέας, άπαντώντας στις φοβέρες του Έρμη :

Τά μηνήματα γνώριζα
 Ηού ξεφώνητε άρτός και παρλίνο δέν είναι
 άπ' όχτρού; να παθίνε; πολλά έναι όχτρούς.
 Καταπάνω μου άς οίχνη; τή βίκοπο
 και τή πυρίνο τ' άστροπέλεκτι.
 Άς ταράξει ή βροντή τήν άγέρη
 με τών άγροίων άνέμενε τή βόγγο;
 Και τή γή άπ' τίς οίχες ουβέουλα
 άς τρητόζει τού άνίλου τή μένιασμα.
 Έψωμένω τή κήμα τής ύλάσας
 άς σκεπάζει τών άστρων τή δίαδα.
 Και με δύνανη στρεφουρίζοντα;
 τή κορμή μου στόν Τάρταρο άς ρήξει.
 Δέ μπορεί να μου δώσει τή θάνατο.

Μά και τά λόγια τής Έρας, σάν άντικρίξει τον
 Προμηθέα δειμένο πάνω στο βράχο, θαρρούμε πως κι
 αυτό έναι καλό άποδοξίμα :

Ποιά γή; ποιά γενιά; και ποίονε βλέπω μπροστά μου;
 Δεσπο; πένου τ' άπό τή βράχο
 μέσ' στο χειμώνα οδύει.
 Ηού κρέμα τον παιδεύει;
 Άχ, γιάβε μου στήν έλευση γιά να δει τή φώς μου
 σά χόρα ποιά φαταμένα ενήχο;
 Άλίμενα, άλίμενα,
 ό σίττος πός μ' έχει κεντρύμενα,
 τή είνωλο τού Άργου, τής γής ή γιό;
 μακριά, μακριά τή μένη
 ή μορμυούριζες πιστιό.
 Μά ματιά γυρίζει πάνω κεντρύ
 πού και πείρμένος δέν τή κρύβει ή γή,
 παρά γιά με τήν έλευση
 άπ' τήν άδη βράβει και με κεντρύ
 νησιτική στούς έμμεους στήν έλευση.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΔΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
 ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
 ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82
 ΛΕΞΕΤΑΙ 3-5 Μ.

βρίσκεται μαζί σου ό άνθρωπος που ξέρει να σάγα-
 πήσει και να σέχτιμήσει. Οί Έντίες μαζί με τόν
 Κωστή, είναι πολύ κοντά, κοντινότερα κι από τόν
 Σπύλιον... Να φύγετε... Πρέπει να φύγετε κ' οι
 δύο σας... Να πάτε στόν τόπο που καταχτούνε οι
 άνθρωποι τή ζωή... Έδώ τήνε τσαλαπατούνε, τήνε
 γκρεμίζουνε... καθώς γκρεμίσανε και τόν Βενετσιά-
 νικο Πύργο...

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μά ά δε θελήσει ό κ. Κωστής;
 Ξέρετε, δε μπορεί να ξεχάσω κείνη τή σκηνή με
 τήν τρανταφυλλιά τής Χάρης... Γιατί να τού τήνε
 χαρίσει;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Δέ βαριέσαι!.. Τά τέτια δέν
 τή χαμπάριζει; ό Κωστής! Τόνε ξέρω καλά, καθώς
 ξέρω και σένα. Στα είκοσιπέντε πάτησε, με τόν
 μυαλό του έχει πήξει από τή φασκιά άκόμα...
 Άκου με πού στο λέω. Άνθρωπος που μαθαίνει
 γιά μιά επιστήμη, πού γίνεται δικηγόρος με ά-
 ριστα, πού μαθαίνει γλώσσες, πούχει και παραδά-
 κια, και λαχταράει θετική δουλιά, γυρεύοντας να
 γίνει έμπορος, δέν είναι ψευτοέλληνας σάν τόν θεό
 σου, και να με συμπάθεις, πού να ξεπάζεται από
 μιά τρανταφυλλιά, χαρισμένη δά και σε τούτους
 άλλους... Έλα, πάμε να τόνε βρούμε.

ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΓΛΩΣΣΑ

Αφιερώνεται στον
ΨΥΧΑΡΗ—ΦΩΤΙΑΔΗ—ΠΑΛΛΗ

Χαίρε! καταφρονημένη,
 κρυφή χάρη καρδιακή,
 Χαίρε τώρα δοξασμένη!
 Χαίρε! γλώσσα μας γλυκιά!

Στής ψυχής μας πόσα χρόνια,
 ξορισμένη τόν βυθό,
 φώναζες «τό φώς ποδώ»,
 κι άπαντούσαν καταφρόνια!

Μά με οίξω στήν καρδιά μας,
 άνθισες (ήταν γραμμένο!)
 π'ά στα χέλιμα τή νεκρά μας
 εν' άνθόχρωμο!

Έν' άνθόχρωμο τ' άρωμά του
 δίνει άνάσταση θανάτου!
 και τ' άπ' ό χει μακριά
 σά... σημαία έλληνική!

Χρόνια καταφρονημένη,
 κρυφή χάρη καρδιακή,
 Χαίρε τώρα δοξασμένη!
 Χαίρε! γλώσσα μας γλυκιά!

Χρόνια πάλι, τρυπωμένη
 σ' έλγιάδια, σ' βουτιά,
 τή ζωή τή σκλαβωμένη
 τραγουδούσες σιγαλά...

Και μουρμούριζες θλιμμένα
 κι άντηχούσες με κωμική
 τής Έλλάδας μας τόν ένα,
 τόν άδιάκοπο παλμό!

Ηού τόν είχες άκουσμένο
 σής ρωμαϊκής ψυχής
 τόν βυθό, τόν μαγεμένο
 χωρίς στάση εποχής!

Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ. Μά να μή τού πείτε τίποτα...
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Τι να τού πώ; Πός τόν άγχ
 πάζ; Τόν ξέρει. Πάμε! πάμε!.. (τήνε πιάνει από τόν
 χέρι και τραβάνε. ΈΗ Χάρη, πούχει βγει κείνη τή
 στιγμή από τόν σπίτι και τραβάει κατά κεί πού βρι-
 σκονταν αυτοί, τούς σιαμαίει).

Η ΧΑΡΗ. Μπα! Και γώ δέν τόν πίστευα πός
 θαρθείτε! Τόν πίστεψα μοναχά σάν μου τόν είπε ό κ.
 Κωστής τήν ώρα που κατεβαίναμε από τή μάξη!

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σοβαρά). Κυρία μου, σ' ό,τι με
 διατάξετε! Άφού με διατάξατε νάρθω, μπορούσα
 να μή σας άκούσω;

Η ΧΑΡΗ. Καλέ, δέν τήφνητε! Σεις δέν
 άκούτε παρακάλια και θάκούτε διαταγές;... Έ-
 λενίτσα μου, σε παρακάλω, πετάξου στο σπίτι και
 κοίταξε να τοιμάσουνε τόν τραπέζι. Όπου κι άν
 είναι φτάνουν ό θεός σου κ' ή μητέρα σου... Έτσι
 μάς φέρουν και κανένα μουσαφίρη! πρέπει να νάνι δια-
 έτοιμα... (Η Έλενίτσα φεύγει). Κύριε Λάμπρο, κα-
 θόμαστε λιγάκι μαζί; Μιά χαρά είναι δώ... Παρά-
 δεισο!..

(άκολουθεϊ)

Τή ηρώπη της
 τόν έλληνικό της νοού,
 σά χουχλίδι π' άντηχάει
 τίς φωνές τ' ώκεανού.

Άστραπόμορφη άδερφή σου
 ή πανόρα αλευτεριά
 σέ παράταε μοναχή σου
 στή σκλαβιά σου τή βαριά!

Κι θυωσ και τίς δυό γενιούσε,
 όταν μέσ' στήν άγοριάδα
 με τόν Όλυμπο φιλούσε
 και με τόν Σταυρό, ή Έλλάδα!

Και σύ, πλέκοντας τή χέρι,
 μια καλοσσεσ αλευτεριά,
 και μια γύρβες σιάπτερες
 τ' οδρανού παραγοριά!—

Σάν τήν έρωτική πιωθίνα
 πού τήν τρυπιά ή ζωή της
 και κ' άπ' άπέλειπόμενα
 τήνομα τού έρωτή της,

και σ' ό τέ' άγκουμοχούσες,
 και με άρωμα κωμικό,
 ένα όνομα καλοσσεσ
 φοβισμένα: «Σολωμού!»

Άστραπόμορφη ή άδερφή σου
 ή δοξάστρα αλευτεριά
 σέ παράταε μοναχή σου
 στή σκλαβιά σου τή βαριά!

«Στή σκιά γροτολισμένες»
 τήρα και τού Παρθενώνα,
 περπατάτ' άδερφωμένες,
 περπατάτε σάν αϊώνια!..

Σάν ποτάμι πού διαβαίνει
 μέσ' στούς κάμπους ζωερδó,
 κι όσο τρέχει και αλαταίνει
 τόν καθάρο του νερό,

τόσο πού πλατιά λουρίδι
 καθορπίζει τ' οδρανού!
 Ξαπλωθήτε στήν παροίδα
 τού έλληνικού τού νοού,

για να καθορπίζει πάλι
 τής Έλλάδας μας ή γή,
 κάθε μέρα πού μεγάλη,
 τήν έλληνική ψυχή!

Χρόνια καταφρονημένη,
 κρυφή χάρη καρδιακή,
 Χαίρε! χαίρε δοξασμένη!
 Χαίρε! γλώσσα μας γλυκιά!

Κωλοπλη Νοέβρης 1904.

TANTALOS

Στόν παρισιάνικο «Χρόνος», 27 του περασμένου Δεκεμβρη, ο κ. E. Pottier, μέλος του 'Ινστιτούτου και καθηγητής στο Λυδύρο, έτοι κρινει το τελευταίο έργο του Ψυχάρη «Ζωή κι αγάπη στη μοναξιά».

«Ο κ. Ψυχάρης ξανάκαμε το «Ρομπινσώνα». Στόν ύστερόλογο του έργου του ξηγάει τήν άφορμή που του γέννησε τέτοια ιδέα. 'Ο ήρωας του δε Γουθ δεν είναι τής μοναξιάς. Είν' ένας πολιτισμένος άνθρωπος, που, μεταφερισμένος σ' ένα έρημονησι, φυλάει όλες τού τίς συνήθειες τις πρίν, στοχασμούς, γλώσσα, δουλειές. Μά τέτοιο πράμα, και από τή φυτική κι από τήν ψυχολογική του όφει, είναι κάτι αδύνατο. 'Ο Ψυχάρης θέλει να δείξη τί γίνεται ένας άνθρωπος από τούς συνειθισμένους, ξαναγυρίζοντας στόν έγρια κατάσταση.

Τέ έργο έχει φιλοσοφικό νόημα, και γγίζει μεγάλα κοινωνικά ζητήματα. Μά ο συγγραφέας μένει πάντα μυθιστοριογράφος, και το βιβλίο του ζωγραφικό και διασκεδαστικό, καμωμένο καθώς είναι για τόν Έλληνα κιόλα. Τόραψι στη δημοτική γλώσσα που είναι άφραστομένος της υπερκασιότης και ξετυλιχτής, δείχνοντας, με τό δικό του παράδειγμα, πως ο πεζός αυτός λόγος στά χέρια επιτηδέου έργατη έχει όλα τα προτερήματα μιας γλώσσας παραστατικής και με σύσια.

Στό τελευταίο της φύλλο, τού Δεκεμβρη, ή «Ζωγαριά» (Vjessy) τής Μόσχας μιλάοντας για ξένα περιοδικά γράφει και για το «Νουμάς» τέκλουδα :

Νουμάς. — Φημισίδα φιλολογική που βγαίνει κάθε βδομάδα στην Αθήνα. 'Ο «Νουμάς» είναι τήρ- γανω τών όπκδών τής δημοτικής γλώσσας, εκείνων δηλ. που γράφουνε τή γλώσσα του λαού, γιατί είναι αυτή ή γλώσσα όλου του έλληνισμού. Μεταξύ τών συνεργατών του είναι ο Γιάννης Ψυχάρης—ο άρχηγός σ' αυτή τήν κίνηση προς τή δημοτική, γλωσσολόγος και καθηγητής στό Παρίσι στή Σχολή τών ζωντανών γλώσσών τής Ακαδημίας—ο Α. Πάλλης—που μετά- φρασε στη γλώσσα του λαού τό Ευαγγέλιο, και προ- κάλεσε, χωρίς να τό θέλει, με τή μετάφρασή του με- γάλες ταράχες στην Αθήνα—ο Κ. Παλαμάς και άλλοι.

Στά τελευταία του φύλλο ο «Νουμάς» δημοσιεύει μια σειρά γράμματα κι άποσπάσματα από έργα άνέκ- δοτα του νέου ποιητή και δραματογράφου Γιάννη Καμπύση, που πολλά μπορούσε κανείς να περιμένει από αυτόν, αν δεν πέθαινε τόσο νέος. Σε κάποιο από αυτά τά γράμματα ο Καμπύσης γράφοντας στό γερμανό κα- θηγητή Κ. Ντίεντριχ μας φανερώνει σε μιάν εικόνα ζωηρή κι άληθινή τό δράμα που παιζεται μέσα στην ψυχή του ρωμιού τής εποχής μας, που μόλις τίναζε τό ζυγό σκλαβιάς αιώνων, από τήν ίδια αυτή στιγμή οι συμπατριώτες του, σβινιστές και ψευτοπατριώτες, καθώς και μερικοί ύποχρεωτικοί εύρωπκίοι, πολεμοδύ με κάθε τρόπο να τήν κοιμήθουν τήν ψυχήν του, να τή ρήξουνε σε ύπνο πνευματικής άκαμωσίας με γλυκο- κανουρισματα για τό μεγαλειό τών προγόνων του, κάθε στιγμή θυμίζοντας του ότι δεν είναι μοναχά ρω- μιός, παιδί ενός έθνους νέου που τώρα μπαίνει στη ζωή, αλλά ότι πρό πάντων είναι τών παλιών Έλ- λήνων ο απόγονος».

— Από που πήρε τήν όμορφιά τους ή κυρία Λεβαντινόγλου; από τόν πατέρα της ή από τή μη- τέρα της;

— Από τόν πατέρα της... Είναι φαρμακοποιός.

Μέσα σ' ένα βγάδι ένας ταξιδιώτης, βγάζον- τας ένα ώραιο πούρο από τή τσιγαροθήκη του,ρωτά τό γείτονά του.

— Καπνίζετε ;

'Ο γείτονας δίχως να χάση καιρό.

— Καπνίζω, μάλιστα.

— Τότε δε θα σας πειράξει τό κάπνισμά μου, λέει ο πρώτος, κι άνάβει τό πούρο του.

'Αδάμ και 'Εβα, σάν τούς έδωξ' ο Θεός από τόν Παράδεισο, δεν είχαν μήτε ρούχα και μπα- γούλα, μήτε επιπλα, μήτε χαράκια να μετακομί- ρουν. Μά ή 'Εβα, ή παμπόνηρη, έσκέφτηκε και τού πε του 'Αδάμ :

— 'Ε ! άντρα, δε σου φαίνεται, που θάτανε καλά, να κόψωμ' ένα δυό κλαδιά από τής Γνώσης τό δένδρο, και να τά φυτέψωμ' όπου πάμε;

— 'Εβα ! 'Εβα ! είπεν ο 'Αδάμ, μήν είσαι πεισματάρη. 'Ο Θεός μας καταράστηκε γιατί τ' άγγίξαμε χωρίς τή θέλησή του. Θεός να βρούμε πάλι τό μπελιά μας ;

— 'Ο Θεός μας είπε να μη φάμε τόν καρπό του για να να μη γνωρίσωμε τί είναι. Τώρα πιά τόν φάγαμε...

— Μά τί θα καταλάβεις ;

— Νά ! ή περιέργεια... να δούμε τί θα γίνει. Είδες τί γλυκός που είταν ο καρπός τού ; 'Ελα ! κίμε τό χατίρι μου...

— Άναθεμά τρι ! είπεν ο 'Αδάμ, για περι- έργεια.

Μ' άκούθησε τήν 'Εβα και κρυφά κρυφά επή- γανε στο δέντρο, κόβανε καθ' ένας τους ένα κλαδί και φύγανε.

Που πήγαιναν κι άφτοι δε ξέρανε.

Τραβήξαν κάμπους κ' έρημιές, περάσανε λαγκά- δια και ποτάμια, όταν άξαφνα παρουσιάστηκε μπρο- στά τους ένα άψηλότατο βουνό και κάποιος που τους έμοιαζε μά πιά μεγάλος από άφτους.

'Ο γέρος έβαστούσαν ένα βράχο και με κόπο και άγώνα τόν άνέβαζεν άπάνω στο βουνό. Μά όταν έφτανε στην κορυφή τρι, τού φευγεν ο βράχος και κατακυλούσε κάτω. Πάλι τόν άνέβαζε και πάλι τού φευγεν.

'Η 'Εβα τής έφάνηκεν άστειό. 'Επλησίασε κι άρώτησε :

— Τί κάμνεις, μπάρμπα, άφτου πέρα ;

— Άφης με, κυρά μου, τής άπάντησεν ο γέ- ρος κι άμε στο καλό. 'Εγώ 'μ' ο Σίσιφος ο ξακου- στός που ζήτησα να μάθω τώ Θεώ τά μυστικά και με βάλαν για τιμωρία μου, μέρα και νύχτα, ν' άνεβάξ' άφτό τό βράχο και ποτέ να μην τό κα- τορθώνω...

— Τάκουσε, γυναίκα; είπεν ο 'Αδάμ.

— Άφτός είναι ξαμωραμένος, τού άπάντησεν ή 'Εβα.

Και τραβήξανε τό δρόμο τους.

Σε λίγο παραπέρα άπαντήσανε μια λίμνη. Μια μεγάλη λίμνη με μεγάλα δέντρα γύρο γύρο φουντω- μένα από φρούτα ώριμα και κάποιον πάλι που τους έμοιαζε, μά πιά μεγαλύτερον από άφτους.

'Ο γέρος που καθόνταν στην άκρολημιά άψή- λωνε να κόψει τούς καρπούς και φεύγαν τά κλα- διά. Γυρνούσαν, έσκυβε να πιη νερό κ' ή λίμνη έτραβούταν ωχονούς.

— Περιέργο ! είπεν ή 'Εβα. Τί να κάνει εκεί πέρ' άφτός ;

Και τόν πλησίασε κι άρώτησε.

— 'Εγώ 'μ' ο Τάνταλος ο φημισμένος, τής άπάντησε, που ζήτησα να μάθω τώ Θεώ τά μυσ- τικά και με βάλαν εδώ για τιμωρία μέρα νύχτα,

να πεινώ, ναχω όσση μπροστά μου και να μη μπορώ να φάγω; να διψώ, ναχω νερό μπροστά μου και να μη μπορώ να πιώ

— Τάκουσε 'Εβα ; είπεν ο 'Αδάμ.

— Άφτός είναι λωλός, άπάντησεν εκείνη.

Και τραβήξανε τό δρόμο τους.

Δεν πήγανε μακριά και να σου ένας βράχος και μια θάλασσα και κάποιος πάλι που τους έμοιαζε, μά πιά μεγάλος από άφτους, στο βράχο καρφωμένος. Κ' ένας γιούπας φοβερός που τού τραγε τού καμμένου τό σικότι του.

'Η 'Εβα κατκτρέμαζε.

— Να φύγωμ' από δω, 'Αδάμ, έρώναζε.

Μά ο 'Αδάμ έψυχοπόνεσε στού καρφωμένου τό μαρτύριο.

— Ποιός είσαι ; τόν άρώτησε.

— 'Εγώ 'μ' ο Ιβρουνηίας ο περιφημος που πήρα τή φωτιά από τόν ουρανό και με καταδικάσαν οι Θεοί να τιμωριούμαι καρφωμένος δω στο βράχο ζωντανός.

Να σε γλυτώσω, είπεν ο 'Αδάμ.

— Τού κάκου θα κοπιάζεις. Δε μπορείς να κά- μεις τίποτα γιατί είναι τώ Θεώ τό θέλημα. Και συ ποιός είσαι ; Πού πγαίνεις;

— Είμαι ξόριστος. Παράκουσα κ' έγώ στον κύ- ριο μου και για τιμωρία με διώξ' από τό περιβόλι του.

— Μικρό κκκό. Κι άφτά τά ζύλα, τ' είναι που σηκώνετε ;

'Η 'Εβα έπλησίασε.

— Μην πεις, είπε κρυφά στ' 'Αδάμ τ' άφτί.

— Γιατί να μην τού πούμε, βρέ γυναίκα, να μας συμβουλέψει; είπεν ο 'Αδάμ.

— Δε βλέπεις, τού άπάντησεν εκείνη, πούναί ένας δλόκας.

Και τόν πήρεν από τό χέρι και τραβήξανε τό δρόμο τους.

Μά ο 'Αδάμ είταν συλλογισμένος.

— Δε μου λές γυναίκα, είπε, τ' είν' άφτοι που είδαμε ; Για ποιους θεούς μιλούσαν ; 'Εχει κ' άλλους από τό δικό μας ;

— Ποιός τό ξέρει, άντρα μου, άπάντησεν ή 'Εβα. 'Ο Θεός μας δεν μας είπε τίποτα για άφτά. Μας έκαμε σάν ζώα. 'Αν δεν είτανε ο όφεις να μας πει να φάμε τόν καρπό του δέντρου, δε θα ξέραμεν ακόμα τίποτα. Τό βλέπεις πούχα δικηο να σου λέγω κάτι τρέχει ; Ποιός τό ξέρ' ακόμα τί θα δούν τά μάτια μας !

— Καλύτερα να μην τά ξέραμε. Για να ζητούν να μάθουν τά πολλά, τά είδες τά μαρτύριά τους. Ποιός τό ξέρει ποιά μαρτύρια μας περιμένουνε κ' έμας ! 'Ελείνο που σου λειω, άκουσε με, να πετά- ζουμεν άφτά τά ζύλα και να πάμε κάπου να κατα- καθίσουμε.

— Μην είσαι αγαθούλιακας ! τού πεν ή 'Εβα με θυμό. 'Όταν δε ξέρεις τί σου γίνεται, σε τί σου χρησιμέβει ή ζωή ;

Και τραβήξαν μπροστά και πάλι.

Τί να πρωτοδούνε ; 'Όλο νέα πράματα. Και ποίμε παραπέρα, πάμε κι ως εκεί, έννά μήνες περ- πατήσανε, με τά κλαδιά στον ώμο. 'Ός που ξερ-

θήκανε και τὰ κλαδιά, κουράστηκε κ' ἡ Έδα κ' εἶπε τοῦ Ἀδάμ :

— Ἀδάμ ! Αἰστάνομαι μεσ' τὴν κοιλιὰ μου πόνους· ἄς καθίσωμεν ἐδῶ.

Ποῦ νὰ φυτέψουν πιά κλαδιά ; Ἦταν ξερά. Τὰ στέσαν τὸ νὰ πάνω στ' ἄλλο, σὰν ΣΤΑΒΡΟ και κάτσανε.

— Τι νὰ ν' ἐδῶ ; ἀρώτησε περίεργη ἡ Έδα.

Μιά φωνὴ ἀκούστηκε σὰν νάρχουνταν ψηλά ἀφ' τὸν οὐρανό.

— Ὁ Γολγοθῆς !

Ἐκείνη τὴ βραδιά γεννήθηκεν ὁ Κάιν.

Πόλη, Δεκεμβρὸς τοῦ 1905.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΝΗΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΕΛΞΕΙΣΤΕ ΤΟΥΣ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΕΣ !

Φίλατε Νουμά,

Τοὺς εἶδαμε μετ' τὸ πηλόμιο στὸ χέρι τὸν κα- θένα, νὰ στέκονται μπρὶς στὴν πόρτα τῆς μεγάλης Βρετανίας και νὰ ζητοῦν τὸ μπουναμά τους, οἱ κακόμοιροι οἱ ἀστυφύλακες ! Ὁ φίλος μου ἐδάκρυσε ἀπὸ τὸ καλο ποὺ τοῦκαμε νὰ βλέπη δημοσίους ὑπαλλήλους και μάλιστα στρατιωτικούς νὰ στέ- κονται σὰ ζητιάνοι και νὰ ζητοῦν Ἐλεημοσύνη γιὰ τὴν καλὴ χρονιά. Ἐδάκρυσε νοιώθοντας μέσα του νὰ γεμίζεται κ' ἕνας τοίχος τοῦ πύργου τῆς ἀξιοπρέπειας και τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἡ ζωὴ του εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη ἐκπύρωση καθήκοντος. Καὶ γιὰ νὰ τὸν ὑποστηρίξω ἐγὼ πέ- ρασα τὸ χέρι μου στὸ λαμό του και τοῦεἶπα : Δὲ σε παραξηγῶ. Δὲν ἐμπήμας μέσα στὴν ἐθνικὴ λυκο- φυωλιὰ ἀκόμα κι ἔχεις δίκιο νὰ μιλάς γιὰ ἀξιοπρέ- πεια κι ἀνεξαρτησία. Μά' ἴσα—ἴσα σ' αὐτὸ εἶσουν τυχερός. Ἦτσι μπορείς ἀπὸ τώρα νὰ συντρέξης και σὺ μετ' τὸ αἶσθημά σου τὸ τρακτικὸ σ' ἕναν ἀγώνα ποὺ ἐδῶ και λίγο ξενοίχτηκε πιά στὰ γερά, νὰ συν- τρέξης νὰ γεννηθοῦνε οἱ καινούριες ἀξιοπρέπειες κι ἀνεξαρτησίες. Ἐχε πάντα στὸ νοῦ σου ἕνα στίχο τοῦ Παλαμά και δὲ θὰ χάσεις.

«Παραστρατίστε, ἀκούστε με λαοί, κι ἀλλάχτε [δρόμο

Μὰ ὁ φίλος μου δὲ μπορούσε ἀκόμα νὰ ξεχάσῃ τὴ θλιθερὴ ζουγραφιά τῶν δημοσίων ζητιάνων.

Ἀπελάτης

Ο ΜΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝ

Φίλε Νουμά,

Κατέβαινα μιὰ-μιὰ τὶς σκάλες τῆς βιβλιοθήκης, ριχνοντας τὸ μάτι μου με κάπιο μῆκος ἐνὸς καινούργιου ἀνθρώπου ἀντίκρου στὴν Ἀκρόπολη, ποὺ μοῦ κάθει τὸ μακρινὸ κύταγμα τοῦ ἀτέλειτου οὐρανοῦ τῆς ζωῆς.

Πίσω μου ἔρχονταν δύο—τρὶς μαθητῆδες γυμνά- σίου ποὺ καθὼς φαίνεται τὰ κακόμοιρα διαβάσανε τὰ πατριωτικὰ ἀβήρα τῶν λογοπατριωτῶν.

Κι' ἐλέγχανε :

— Βρὲ τί τὰ θέλετε—ἐγὼ νὰ σὲς πῶ τὴ γνώμη μου ; Ὁ μόνος Ἕλληνας τὸν ὁποῖον βλέπω ἐθνικῶς εἶναι ὁ Καζάζης !

Οἱ ἄλλοι δύο ἀποκριθῆκανε :

— Ἦταν καλὸ τὸν ἄλλο νὰ τ' ἐπαινεῖ ! Ὅτι εἶ ὀλιγοπατριώτης γιὰ τὸν γείτονά μου ! !

Ἦ ἔθνηκ' ἐνζήτηση τῶν δυσκολοθεμενίων ἀφτῶν νεορωμῆων ἂν κρίνω ἀπὸ τὸν τόνο ποὺ εἶχαν δώσει θὰ βιάσταζε, ἀλοιμονο ! ἀκόμα ὡς στὸν καφενέ, ὅπου ὄκ τὴν παρατήσανε γιὰ νὰ πιάσουνε τὸ τᾶβλι.

Πίστεψέ με, πὸς αἰσθάνθηκα τὴν πιὸ πικρὸ πόνου τῆς ζωῆς μου, σὰν εἶδα κ' ἄκουσα τοὺς πολῖτες ποὺ θ' ἀποτελέσουνε τὴν ἀβριανὴ πολιτεία, νὰ χώνουνται ἀλάκροι μέσα στὰ μπουγαδοκόφιντα τῆς πατριωτικῆς λογοκοπίας και νὰ ξεγελοῦνται νομιζοντας πὸς εἶσαι τους εἶναι κ' Ἕλληνες !

Με τὸν κ. Καζάζη τίποτα δὲν ἔχω. Μὰ σιχαί- νουμαι τὰ λόγια του και τὶς ἀμαζάδικες ὑποδοχές του.

Σιχαίνουμαι τὰ λόγια του κ' ὄχι ἀφτόνε, γιὰτὶ ἀφτός μπορεί και κάτι νὰ κόνει ἐπὶ τέλους, μὰ μετ' τὰ λόγια του τὰ ψέφτικα και Παρθενώνικα κᾶνει στὸν τόπο τὸ μεγαλύτερο κακό ποὺ δὲ σκέφτηκε, τὸ κακὸ νὰ βρίσκουνε θέμα και ν' ἐεροκοπανᾶνε τὰ καημένα τὰ παιδιὰ—τὰ παιδιὰ, οἱ ἐλπίδες μας.

Κορυθαλένιος

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μας τὰκίθουθα βιβλία :

Τοῦ Ψυχᾶου «Ταξίδι» και «Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη».

Τοῦ Πάλλη «Ἥλιος και φεγγάρι».

Τοῦ Φωτιάδη Τὸ «Γλωσσικὸ Ζήτημα και ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγνώριση».

Τοῦ Ἑδοταλιώτη «Ἱστορία τῆς Ρωμισσῆνας και Μαζώφτρα, Βρουκλακας κλπ.»

Τοῦ Φιλίππου Γραμματικῆς τῆς Ρωμισσῆνας γλωσσας (μῆρ. Α').

Τοῦ Δόγγου «Ἀφρὴς και Χλόν» (χαρτοδε- μένο) μεταφρ. Ἠλ. Βουτιερῆδη

Τοῦ Σοφοκλή «Ἰκκ. Μετάφρ. Ζήσιμου Σι- δερη

Τοῦ Κ. Μασαγιάννη «Μοσαικὴ» (Διηγήματα 50 λεπτά).

Ἡ ΜΙΛΙΑ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη φρ. 3 και φρ. χρ. 3 στὸ ἐξωτερικὸ.

ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἵπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ κ. Θ. Π. Ντεληγιάννης Ἀπὸ Πέμπτη σὲ Πέμπτη

Σκοτωμοί. Ἀθήνα 1, Ἀμυρσσο 1, Ἀκρῖτα 1, Πιλαμά 1, Λάρισσα 1, Ἄργος 1.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 9 (ὁ ἕνας ἀπὸ Εὐελπίδες) Περαιὰς 11, Λαύριο 1, Καλαμάτα 2, Λάρισσα 1, (μὲ ληστεία), Πάτρα 1, Ἐπαχτος 1, Τατόι 1, Ευλό- καστρο 1, Φυλακὲς Ρίου 1.

Κλεψίες. Ἀθήνα 5, Περαιὰς 5. Στὴν Ἰθάκη, 7. Στὴν Ἄντρο ὁ δημόσιος εἰσπράχτορας καταχρά- στηκε 30000 δραχμοῦλες κ' ἔφυγε. Μπορεῖ νὰ ψάχγει γιὰ τὸ βουλευτὴ κ. Βιτάλη. Ἀλλοίμονό του ἂ δὲν εἶναι στὸ κόμμα !

Πρόβλημα νομικὸ. Ὁ νόμος λέει ρητὰ πὸς ἔχεις δικαίωμα νὰ σκοτώσεις ἄλλον ἂν ἄλλιῶς θὰ σὲ σκοτώσει ἐκεῖνος. Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶναι : Ἐ- χεις δικαίωμα νὰ σκοτώσεις τὸ δῆμιό σου ;

- Ποῦ πηγαίνει ἀφτός ὁ δρόμος ;
- Ποῦ πηγαίνει ; Πουθενά. Στέκεται ἀφτοῦ ποὺ βρίσκεται.
- Ἐνοῶ, ποῦ θὰ φτάσω ἂν τραβήξω ὀμπρός ;
- Θὰ φτάσεις στὸ τέλος τοῦ δρόμου... ἂν προχωρήσεις, ἀρκετά.

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζῆς

Ἀηλοποιεῖ,

Ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβου- λίου συγκαλεῖται τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1905 ἡμέραν Δευτέραν και ὥραν 3 μ. μ. ἐν τῷ Κα- ταστήματι τῆς Τράπεζῆς ἡ ἐτησία τα- κτικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων εἰς τὴν παρακαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἀρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιοῦμενοι νὰ μετασχωσιν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι και οἱ εἰδικὸι τρῴτων ἀντιπρόσωποι.

Οἱ κάτοχοι Ἄνομῶμων μετοχῶν θέλοντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν τακτικὴν ταύτην συν- ἔλευσιν οφείλουσι κατὰ τὸ ἐδάφιον α'. τοῦ ἄρ- θρου 51 τοῦ Καταστατικοῦ δεκαπέντε ἡμέρας τοῦλάχιστον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριά- σεων νὰ καταθέσωσιν ἐπὶ ἀποδείξει τοὺς τί- τλους αὐτῶν ἐντὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Τράπεζαν και ἔθθειαν και εἰς τὰ ὑποκαταστή- ματα αὐτῆς.

Ἐν Βιέννῃ παρὰ τῆς Wiener Bank Veran, ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ κ. Α. Ζαρίφῃ, Ἀθῆναι 5 Ἰανουαρίου 1905

Ὁ Διοικητὴς Σ. Σποῦτε

ὍΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἦνα πάνω στ' ἄλλο βγαίνουν τακτικὰ βιβλία ποὺ τι- μένε τὴ φιλολογία μας.

— Ὑστερ' ἀπὸ τὴν «Ἠλιάδα» τοῦ Πάλλη, ἡ «Κρι- τικὴ τοῦ ἔθλου λογισμοῦ», Ὑστερ' ἀπ' αὐτὴν «Ὁ Ρωμ- τισμὸς» τοῦ Ψυχᾶου, Ὑστερ' ἀπ' αὐτὴν «Ὁ Ρωμ- τισμὸς» τοῦ Ψυχᾶου, ἡ «Ἀντιγόνη», ἡ «Ἀτάλακη Ζοῆ» τοῦ Παλαμά, σὲ λίγες μέρες ἡ «Μήδεια» τοῦ Περ- γικαλίτη και, καθὼς μαθαίνουμε, δὲ θάβγῃσιν οὐ Ἀρχαιο- λογος τοῦ Καραχίττα.

— Κι' ὅλα στὴ δημοτικὴ, πινάνεμά τα! Κάπιοι μᾶς ἔλεγε, πὸς στὰ ἑκατὸ βιβλία κατάντησε νὰ βγαίνουν τὰ ἐνενηντὰ ἐνεὶα στὴ Δημοτικὴ, κ' ἕνα μοναχὰ στὴν κα- θαρῆουσα - κι αὐτὸ ἀπὸ τὸν Βάλλη.

— Γιὰ τὸ πρωγονοικτικὸ ἔθρο ποῦκαμε στὴν πα- τριδα τοῦ ὁ Παλαμάς μετ' τὴν «Ἀσίλευτη Ζωὴ» του—μετ' τὸν ποιητικώτατο αὐτὸν τίτλο βαπτίστηκε ὁ καινούριος τόμος τῶν ποιημάτων του—θὰ γράψουμε στ' ἄλλο φύλλο.

— Ἀπὸ γράμμα φίλου μας ποὺ ζεῖ στὴ Ρουσία, σὰς δίνουμε μερικὲς γραμμὲς γιὰ νὰ δεῖτε τί κακὸ γίνε- ται στὴν ἀπέραντη αὐτὴ Αὐτοκρατορία σήμερα :

— Ὅυτε νὰ μιλήσουμε, οὔτε νὰ γράψουμε, οὔτε νὰ σ κ ε φ τ ο ὕ μ ε μπορούμε.

— «Ὅχι μοναχὰ φοβάσαι νὰ μιλήσεις, μὰ καμιά φορὰ ποὺ σοῦρχεται στὸ νοῦ καμιά τρέψη γιὰ τὶς ἀδικίες ποὺ βλέπεις—τρομασμένος κοιτάξεις γύρω σου γιὰ νὰ δεῖς μή- πως σὲ κοιτᾶζει κανένας. Παντοῦ λογοκρισία και κατὰ- σκοποι!

— «Ἀπὸ τὸ 1895 ἡ Ρουσία ξόδεψε 470,000,000 ρούβλια γιὰ τὸ στόλο της και σήμερα δὲν ἀξίζει πεντάρη. Ἐνῶ ἡ Γαπωνία μετ' 100,000,000 ἀπάνω κάτω ποὺ ξό- διασε ἔχει στόλο περίφημο.

— «Μὴ θαρρεῖτε πὸς οἱ φοιτητῆδες μας οἱ Ρουσοὶ μοιάζουν με τοὺς Ρωμισοί!

— «Οἱ δικοὶ μας, οἱ Ρωμισοὶ, παλεύουν γιὰ τὸν σχο- λαστικισμό, γιὰ τὴ ρουτίνα, φοβοῦνται μὴν τύχει και τα- ραχτοῦνε τὰ πράσινα νερά τῆς ἡμερησῆς ζωῆς. Ἐνῶ οἱ Ρουσοὶ παλεύουν γιὰ τὴ λευτεριά, γιὰ τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ρουφήξουν λίγο καθαρὸ ἀέρα, γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸν Ἥλιο, τὴ ζ ω ν τ α ν ἡ Ζ ω ἡ

— Ἐχει κι ἄλλα τὸ γράμμα, μὰ λυπούμαστε ποὺ δὲ μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τὸ δημοσιεύουμε ἀλάκρο. Θὰ διαβα- ζήτανε μονορούφι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες μας.

— Δῶ κ' ἕνα μῆνα βρίσκεται στὸ κρεβάτι ὁ ἀγαπητὸς συνεργάτης μας κ. Ἠλίας Π. Βουτιερῆδης, κι ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ πῆρε στὸ καλύτερο περνάει τὶς ὥρες του μετα- φράζοντας ἀρχαία ποιήματα γιὰ τὸ «Νουμά».

— Τὰ πρῶτα τὰ διαβάσατε σήμερα. Μετ' τὸ χτεσινὸ γράμμα του, ποὺ μᾶς γόφει πὸς ἔγινε πιά ὀλότελα καλά,

πες ηστανε, η Ελλάδα που θα τα δημοσιεύουμε γρήγορα, γιατί στο φύλλο της Ελλάς Κυριακής θα δημοσιευτεί έργο του, με τον τίτλο «Ένα κήρυγμα».

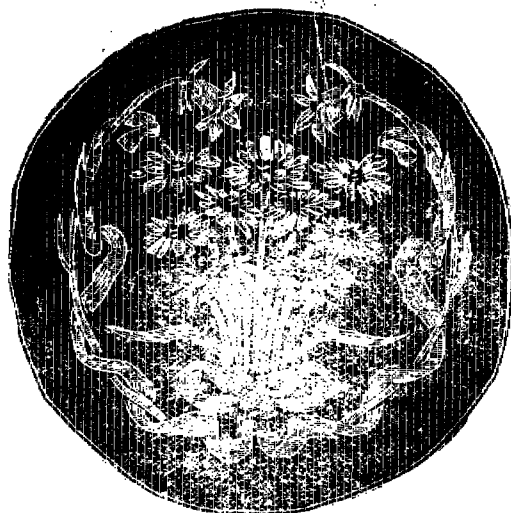
— Ο κ. Κ. Θεοτόκης μας έστειλε καινούριο δώρημά του με τον τίτλο «Υπόληψη» που θα το δημοσιεύουμε ύστερ' από ένα δυό φύλλα.

— Από τα τελευταία συνέττα του «Ερμωνα, ένα ακόμα μας απόμεινε, η «Φύση», και το φυλάμε για τ' άλλο φύλλο. Ελπίζουμε γρήγορα να έχουμε κι άλλα.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤ. ΤΣΟΥΤΣΟΥ

ΟΥΣΤΟ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΟ

ΤΙΜΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ

ΔΕΥΛΟΥΔΟΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

Η ΛΑΜΠΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΙΡΤΟ

Πάνω στο τραπέζι στεκότανε μια λάμπα. Έως βγαλανε το γυαλί. Η λάμπα βλέπει το σπέρτο και λέει:

— Πρόσεχε, μικρό μου, στασον μακρύτερα. είμαι επικίνδυνη! θα περω άμισω; φωτιά. Κάθε βράδυ ανάθω χωρίς έμένα δεν θα μπορούσαν οι άνθρωποι να σαλεύουν το βραδί.

— Κάθε βραδί! είπε το σπέρτο. Κάθε βραδί άνθεεις; Κρίμα σε σένα.

— Και γιατί; άρώτησε η λάμπα.

— Μια φορά μονάχα αγαπάει κανείς, ! είπε το σπέρτο, πρε φωτιά και πέθανε.

(Από τον «Τύπο» του Βώλου)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Η Εθνική Τράπεζα δέχεται έντοκους καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας; στερλίνας άποδοτέας εις ώρισμένην προθεσμίαν ή διαρκείας Αί εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών πληρώνονται ει, το αυτό νόμισμα εις δ έγένητο ή κατάθεσις, εις χρυσόν ή δι' έπιταγής έψεω; (chéque) επί του έξωτερικού και έπιταγήν του όμολογούχου.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πληρώνονται έν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και τή αίτήσις του καταθέτουσά ετιδής Υποκαταστήμασι τής Τραπέζης, έν Κερκυρά, Κεφαλληνίαι και Ζακύνθω διά των υποκαταστημάτων τής Ιονικής Τραπέζης.

Τόκοι των καταθέσεων

1	1/2	ταίς 0,0	κατ' έτος διὰ κατάλ.	6	μηνών
2	»	0,0	»	»	1 έτους
3	1/2	»	0,0	»	2 έτών
2	»	0,0	»	»	4 έτών
4	»	0,0	»	»	5 έτών

Αι όμολογοί των έντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' εκλογήν του καταθέτου όνομαστικά ή άνωνωμοί.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

(ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ κ. Δ. ΖΗΑΟΥ)

30

Να έδω ο έψηλό βουνό σένα μάρκο μπατσι, να στήσω τέντα κι άργαλιό, να κάτω να εφάνω, να εφάνω τα ψιλά πανιά και τα ψιλά μαντιλία, να στήσω μια κρυόβρυση κρύα πασταγαμένη ναρθούν οι άσπρες για νερό κ' οι ώμορφες να πλένουν, ναρθεί και η Άγάπη μου κρύο νερό να πάρει. Όλες κινούσαν κι έρχονται κι Άγάπη μου δεν ήρθε τό τί κακό την έκανα, γελάει μετ' έμένα.

31

Μια κόρη μι' Άγραφιούσι και μι' Άγραφιούτο- [πούλια

έχει άσημένιον άσπιλιό και φιλιμένον χτένι μι' σουρίζε, καλάμιζε και φιλοτραγουδοίσε.

Πραματευτής έδιάβινε στο μάρφο καβαλάρη, το μάρφο να κινουαρετεί και την καλημεραίει.

— Καλημέρα σου, κόρη μου! — Καίό στον τον διαβάτη.

— Κόρη μου, κέρνα μου νερό και μένα και το μάρφο.

Σαράντα κούβτες τον κερνάει κι άφτόν και τ' αλόγ' του.

— Κόρη μου, δεν παντρεύεσαι, δεν παίρνεις άλλον [άντρα;

— Κάλια να σκάσει το μάρφο τον κι άφτόν κι τ' αλόγ' του

Έχω άντρα στην ξενιτιά τόρα δώδεκα χρόνια

κι ακόμα δυό τον καρτερώ και τρεις τον παντεχάινω,

σά δε φανεί, σά δεν άρθεϊ καλόγρια θα πά γένω,

πά γένω στην άγια Σοφιά στο μέγα μοναστήρι

να φουκαλιό τις εκκλησιές, νανάγω τα καντήλια.

— Κόρη μου, ό άντρας σ' πέθανε, κόρη μ' ό άντρας [σ' χάδιμε,

του δάνεσα το σάβανο κήρθα να μου το δόσεις,

του δίνεσα και το κερϊ κήρθα να μου το δόσεις.

του δάνεσα το φίλημα κήρθα να μου δόσεις.

— Ξένε μου, σά του δάνεσις να πās να σου τα δόσει,

— Κόρη μ' εγώ είμαι ό άντρας σου, εγώ είμαι [ό καλός σου.

— Ξένε μ σάν είσαι ό άντρας μου, σάν είσαι ό κα- [λός μου

δειξε σημάδια του σπημιού, σημάδια του κορμιού μου.

— Μες την άβλην έχεις μηλιά, ελιό στην άμπασάλη,

έχεις και μουσοστάφυλο στη σκάλο πάνεβυθεις.

32

Τρεις άδερφούλες κάθουνταν κοί τρεις άράδα άράδα, ή μι' τηράει κατά την Πόλην ή άλλη στην Άθήνα ή τρίτη ή μικρότερη τηράει στα καράδια:

— Έσεϊς καράδια στο γιαλό που πάτε πέρα δώθε

για πέστε μου μην είδετε τον άγαπητικό μου;

— Έψες προψές τον είδαμε στα βλάχικα καλύδια

σε τί ταβέρνες είτανε, σε τί καλά τραπέζια!

Τρεις φραγκοπούλες τον κερνούν ώσπου να τον με- [θώσουν·

ή μι' κερνάει με τό γιαλί κ' ή άλλη με την κούπα

κ' ή τρίτη ή μικρότερη με μαστραλά γιαλένιον

κ' ή τρίτη ή μικρότερη κρυφά τον κουβεντιάζει:

— Ξένε μου, δεν παντρεύεσαι, δεν παίρνεις φραγ- [κοπούλα;

— Κυρά μου, δεν παντρεύομαι, δεν παίρνω φραγ- [κοπούλα,

έχω γυναίκα στη Βλαχιά, μάνα στο Μπουκκουρέζι.

33

Καλόγρια έχει ένα γιό κι όμορφο παλιόπαρ, τονέ ζηλέβει ή γειτονιά, τονέ ζηλέβει κι ό κόσμος, τονέ ζηλέβει κ' ή μάνα του άντρα για να τον πάρει. — Σώπα, μανά μου, μην' τό λες και μην' τό συν- [τυχαίνεις, να μās άκούσει ή γειτονιά, να μās άκούσει κι ό [κόσμος,

να μās άκούσει κι ό παπās, δε μās αντιδωρέσει, να μās άκούσει ή μάβρη γής, χοστάρια δε φουκόνει, να μās άκούσει ό Θεός, τρεις χρόνοι δε θα βρέξει.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Σάκ. Μετολήνη. Τά λάβαμε. Εύχαριστούμε. — κ. Περιεργόπουλο. Άλλα τελιώσει το δώμα, θα μνηστε και τον συγαφέα του. Γικί βιαζόσκαττε; Μες άραδιάζετα μι' ντουζίνα εσύμπα, με κανέναν άπ' αυτούς δεν έχει γράψει τους «Νεωντανούς και Ηεθαμένους». Το κάτω κάτω τί σ' νοιάζει; Άρκει να σ'ς άρείε το δώμα, και τ' όνομα δεν έχει να κάνει τίποτα — κ. Ν. Λαμ. Άργουτόλι. Την «Άσπλευτη Ζωή» του Ηαλαμά τηνε πείλιε, και το γοα φείο του «Νουμά» στους συντρομητές κι αναγώστες του με τρεις δραχμές για την Ελλάδα και τρία φρ. χρ. για το έξωτερικό, δίχως παραπικιστό έξοδό γιό τί ταχυδρομικά. — κ. Δαναό. Π.στωπικά, το δολώσαμε, δε ζαναδημοσιεύουμε πιά. Ό «Νουμά» τίποφάσισε, να γίνει κι αυτός καλός, άφου είσαι όλοι καλοί και νερόδωαττοι σ' αυτόν τον τόπο. Κ' έπειτα δεν έχετε και δικιο. Τά «Παναθήνια» είναι το καλύτερο περιοδικό μας. Ό κ. Ξενόπουλος, κριτικός πρώτης γραμμής. Ό κ. Δημητριάδης έρωσε — κι έχι χαντήκωσα, καθώς γράφατε — τον Άριστοφάνη μεταφράζοντας τις «Εκκλησιαζούσεις». Ό κ. Άναστασόπουλος ό Άθηναίος, Χρυσόστομος και κάτι. Ό κ. Βάλλης, Πίνδαρος και Ηινδαρώατος, κτλ. Τιμή του θα το θεωρήσει ό «Νουμάς» να άποχηθεί συνεργάτες του στο 1905 όλους αυτούς τους κυρίους, και θα βάλει τα δυνατά του να το κατορθώσει. — κ. Α. Σταμ. Αγγιο. Όσοι γραφούνε μέσα στον Γενάρη συντρομητές, κι όσοι άπό τους καλιούς πλερώτουνε τή συντρομή τους, πλερώτουνε μονάχα όχτώ δραχμές, παίρνοντας και τριών δραχμών βιβλία χάρισμα άπό τον κατάλογο των φτηνών βιβλίων μας. Άπό το Φλεβάρη και πέρα ή συντρομή θί- νει δέκα δραχμές και δίχως βιβλία. — κ. Νουμικό. Δεν έχει να κάνει τίποτ' αυτό. Άν γράφει ή «Μεταρρύθμιση» πώς δε «Νουμάς» ασπάζεται το πρόγραμά της, — στην πολιτική, έννοείται — δεν πάε: να παί αυτό πώς ό «Νουμάς» δεν έχει δικό του πρόγραμμα και δεν κμαρώνει ποδτωχε να ναί ίδιο με το πρόγραμμα της «Μεταρρύθμισης». Πρί- πει το φύλλο αυτό να υποστηριχτεί για να μπορεί να ζήσει. — κ. Τέλ. Κέλ. Δεν έχετε καθόλου δικιο. Έπι- μένουμε να μάθουμε τ' όνομά σας γιατί τ' όχουμε αρχή να μη δημοσιεύουμε πιά τίποτα αν δεν ξέρουμε ποίος μās τό στέλνει. Άμα ιδωθώμε — που λές — θα μάθετε τους λό- γους και θα μās δικαιώσετε. — κ. Δ. Ζαχ. Χανιά. Τά λά- βαμε. Εύχαριστούμε.

ΒΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

Ίστορικά ένός καινούριου Ρομπινσώνα Πουλιέται 6 φρ. χρ. στο Βιβλιοπωλείο τής «Εστίας»